

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GİRİŞİMCİLİK VE YENİLİK YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ - MALATYA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Hasan UZUN

HAZIRLAYAN
Ömer ÇAKMAK

ELAZIĞ-2019

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GİRİŞİMCİLİK VE YENİLİK YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ - MALATYA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Hasan UZUN

HAZIRLAYAN
Ömer ÇAKMAK

Jürimiz, 28.06.2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans/doktora tezini oy birliği/oy çokluğu ile başarılı sayılmıştır.

Jüri Üyeleri:

1. Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Fethi DURMUŞ
2. Dr. Öğr. Üyesi Özcan DEMİR
3. Dr. Öğr. Üyesi Havran UZUN

F.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 30.05.2019 tarih ve 331246 Sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır

Prof.Dr.Ömer Osman UMAR
Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Kadın Girişimciliği - Malatya Örneği

Ömer ÇAKMAK

Fırat Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Girişimcilik ve Yenilik Yönetimi AnaBilim Dalı

Elazığ-2019, Sayfa: VII+70

Tez çalışmamda, dünden bugüne kadınların iş dünyasındaki yeri ve önemi girişimcilik kavramı esas alınarak araştırılmaktadır. Türkiye’de ve Malatya özelinde kadın girişimcilerin durumu çeşitli boyutlarda ele alınmıştır. Kadın girişimcilerin belli başlı sorunları ve bu sorunlara bir nebze olsun çözüm önerileri dile getirilmiştir. Araştırmada Malatya’daki kadın girişimcilere anket ve mülakat teknikleri uygulanmıştır. Bu tekniklerden çıkan sonuçlar değerlendirilmeye alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, kadın girişimci, kadın girişimciliği

ABSTRACT

Master Thesis

Women Entrepreneurship – Case Of Malatya

Ömer ÇAKMAK

Fırat University

Social Sciences Institute

Entrepreneurship and Innovation Management Department of Science

Elazığ-2019:Page:VII+70

In my thesis study, the place of women in the business world and the importance of entrepreneurship are being explored from now on. The situation of women entrepreneurs in Turkey and Malatya has been discussed in various dimensions. The main problems of female entrepreneurs and a solution to these problems are mentioned. Questionnaires and interview techniques were applied to female entrepreneurs in Malatya. The results of these techniques are not evaluated.

Key Words: Entrepreneurship, Women Entrepreneurs, Women Entrepreneurship

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
TABLolar LİSTESİ	VII
ÖNSÖZ	X
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞİMCİLİK.....	2
1.1.Girişimciliğin Anlamı	2
1.2.Girişimci ve Girişimciliğe Benzer Kavramlar	3
1.3. Girişimciliğin Önemi	3
1.4. Girişimcilerin Belli Başlı Özellikleri	5
1.5.Kişinin Girişimci Olmasını Etkileyen Sebepler	5
1.5.1.Ailenin Etkisi.....	6
1.5.2.Eğitim ve Öğretimin Etkisi.....	6
1.5.3.Çevrenin Etkisi	6
1.5.4.İş Tecrübesinin Etkisi	7
1.6.Girişimcinin Başarı Sırları	7
1.7.Girişimcilik Türleri	8
1.7.1.İç Girişimcilik.....	9
1.7.2.Sosyal Girişimcilik	9
1.7.3.Fırsat Girişimciliği.....	10
1.7.4.Kamu Girişimciliği	10
1.7.5.Küresel Girişimcilik	10

İKİNCİ BÖLÜM

2.DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE GİRİŞİMCİLİK	12
2.1.Dünya'da Girişimcilik Ve Tarihsel Gelişimi	12
2.2.Türkiye'de Girişimcilik ve Tarihsel Gelişimi	13
2.2.1.Türkiye'de Girişimcilik	13
2.2.1.1.Cumhuriyetten Önceki Dönemde Girişimcilik	13
2.2.1.2.Cumhuriyet Döneminde Girişimcilik	14
2.2.2.Türkiye'de Girişimcilikte Yaşanan Sorunlar.....	15
2.2.3.Türkiye'de Girişimciliğe Teşvik	16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ	18
3.1.Kadın Girişimciliğin Tanımı	18
3.2.Kadın Girişimciliğin Önemi.....	19
3.3.Kadın Girişimcilerin Temel Özellikleri	20
3.4.Kadın ve Erkek Girişimci Arasındaki Farklar	21
3.5.Kadınları Girişimci Olmaya Yönelten Faktörler.....	23
3.6.Kadın Girişimcilikte Tipolojiler.....	24
3.7.Türkiye'de Kadın Girişimciliğinin Gelişimi	25
3.8.Kadın Girişimcilerin Başlıca Sorunları	26
3.9.Kadın Girişimciliğe Destek Veren Ulusal ve Uluslararası Kurumlar	28

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ARAŞTIRMANIN METODU	32
4.1.Araştırmanın Uygulanması ve Veri Toplama Teknikleri.....	32
4.2.Araştırmanın Evren ve Örnekleme	32
4.3.Araştırmanın Analizi	33
4.4.Araştırmanın Hipotezleri.....	33
4.5.Anket Formunun hazırlanması	34

BEŞİNCİ BÖLÜM.....	35
5.BULGULAR VE YORUMLAR	35
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	59
KAYNAKLAR	62
EKLER	65
EK 1: Anket Soruları.....	65
Ek 2. Etik Kurul Raporu.....	72
Ek 3. Orijinallik Raporu	73
ÖZGEÇMİŞ	74

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Kadın ve Erkek Girişimci Arasındaki Farkları.....	22
Tablo 2: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Unvanlarına Göre Dağılımı	35
Tablo 3: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Doğum Yıllarına Göre Dağılımı	35
Tablo 4: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Doğum Yerlerine Göre Dağılımı ..	36
Tablo 5: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	36
Tablo 6: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Yabancı Dil Bilgi Seviyesine Göre Dağılımı	37
Tablo 7: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı	37
Tablo 8: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Eşlerinin Mesleki Durumlarına Göre Dağılımı	38
Tablo 9: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Çocuk Sayılarına Göre Dağılımı ...	38
Tablo 10: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Ev İşlerini Yürütmeye Aldıkları Desteğe Göre Dağılımı.....	39
Tablo 11: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Girişimcilik Faaliyetine Başlamadan Önce Herhangi Bir İş Yapıp Yapmadıklarına Göre Dağılımı	39
Tablo 12: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Girişimcilik Faaliyetine Başlamadan Önceki Faaliyetlerine Göre Dağılımı	40
Tablo 13: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin İş Hayatında Geçirmiş Olduğu Sürelere Göre Dağılımı	41
Tablo 14: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Girişimci Olma Nedenlerinin Önem Derecesine Göre Dağılımı.....	42
Tablo 15: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin İhtiyaç Duydukları Sermayeyi Temin Etme Araçlarına Göre Dağılımı.....	43

Tablo 16: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin İşlerini Kurarken Karşılaştıkları Sorunların Önem Derecesine Göre Dağılımı	44
Tablo 17: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Faaliyetlerini Malatya İlinde Sürdüremelerinin Dezavantaj Olduğu düşünüyor musunuz Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	45
Tablo 18: Girişimcilik Faaliyetinizi Malatya’da Yapıyor Olmanızın Sizin İçin Bir Dezavantaj Olduğunu Düşünüyor Musunuz Sorusuna Evet ya da Kısmen Diyenlerin Başlıca Sebeplerine Göre Dağılımı.....	46
Tablo 19: Kadın Girişimcilerin Kendi İşlerinde Çalışmasının Yaşamlarındaki Diğer Sorumluluklarını Nasıl Etkilediğine Göre Dağılımı	47
Tablo 20: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Faaliyetleri Sırasında Karşılaştıkları Sorunların Önem Derecesine Göre Dağılımı	48
Tablo 21: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilere Göre Girişimci Olmanın Sağladığı Avantajların Önem Derecesine Göre Dağılımı	49
Tablo 22: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Kadın Olmalarının Çalışanlar Üzerindeki Etkisine Göre Dağılımı.....	50
Tablo 23: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilere Göre Girişimcilerin SahipOlması Gereken Özelliklerin Önem Derecesine Göre Dağılımı	51
Tablo 24: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Devletten Beklentilerinin Önem Derecesine Göre Dağılımı.....	52
Tablo 25: Kadınlarla İlgili Herhangi Bir Sivil Toplum Örgütüne Üye Misiniz Sorusuna Verilen Yanıtlara Göre Dağılımı.....	52
Tablo 26: Cevabınız “Evet” İse, Bu Kuruluşların Sosyal Ve İş Hayatınıza Olumlu Katkısı Olduğunu Düşünüyor Musunuz Soruna Verilen Yanıtlara Göre Dağılımı	53
Tablo 27: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Geleceğe İlişkin Planlarının Önem Derecesine Göre Dağılımı.....	53
Tablo 28: Girişimci Olmak Kadınlık Rolünüzü Olumsuz Yönde Etkiledi Mi Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	54

Tablo 29: Kadın Girişimcilerin İş ve Aile Yaşamından Kaynaklanan Stres Yaşamalarına Göre Dağılımı?.....	54
Tablo 30: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Güçlüklerle Göre Dağılımı	55
Tablo 31: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin İmaj ve Kendilerine Olan Güvenlerinin Gelişim Durumuna Göre Dağılımı.....	56

ÖNSÖZ

Küreselleşen dünyada, kadınların iş yaşamına katılımlarının artması ve eskiye oranla daha fazla girişimci bir yapıya sahip olmaları, Türkiye başta olmak üzere ekonomik olarak gelişmekte olan ülkeler için stratejik bir öneme sahiptir. Kadınların iş hayatına atılmaları ile birlikte kullanılmayan önemli bir iş potansiyeli etkin bir hale gelmiştir. Bunun yanı sıra yeni iş alanları oluşmuştur. Yani kadınlarda ekonomik hayatın bir parçası haline gelmiştir.

Türkiye ekonomisinin esnek ve kırılğan bir yapıya sahip olması nedeniyle istihdamın artırılması, ekonominin geliştirilmesi, kalıcı sorunların giderilmesi gibi faktörlerin, kadın girişimcilerin de erkek girişimci gibi iş piyasasına katılımıyla azalacağını düşünmekteyim.1980'lerden sonra sürekli artış gösteren kadın girişimci günümüzde belli bir seviyeye ulaşmıştır. Fakat bu artışa rağmen şuan erkeklere kıyasla henüz istenen seviyeye ulaşamamıştır. Özellikle ülkemizde ataerkil bir aile yapısı olması ve erkeklerin ailenin geçimini sağlamayı tek başına üstlenmek istemesi, kadınların bağımsız davranmasını ve ülke ekonomisine katkıda bulunmasını engellemektedir. Bu ve bu tür araştırmalar kadınları girişimciliğe teşvik ederek hem ülke ekonomisine hem de ailelerin geçimine katkı sağlayacaktır.

Bu tez çalışmamın amacı, Malatya ilinde halkın kadın girişimcilere olan bakış açısını öğrenmek. Kadın girişimcilerin dışarıdan aldıkları desteğin boyutlarını ölçmek, eğitim durumları, yaş ve benzeri kriterleri belirlemektir. Kadınların iş hayatındaki zorlukları belirlemek ve zorluklarla nasıl mücadele ettiklerini öğrenmek. Kadınların iş dünyasına katılmalarında eğitimin ne denli etki gösterdiğinin araştırılması. Kadın girişimcilerin genel görünüş özelliklerinin belirlenmesi araştırmanın temel amaçlarıdır.

Bu tezin yazılması sırasında, bana her türlü maddi ve manevi yardımda bulunan kıymetli hocam Dr.Öğr.Üyesi Hasan UZUN'a, anket sorularıma cevap veren Malatya'daki kadın girişimcilere ve bu çalışma esnasında bana destek veren çok sevdiğim aileme teşekkürü bir borç biliyorum.

GİRİŞ

Son yıllarda önem kazanan girişimcilik kavramı, yeryüzündeki işçi ve işverenlerin demografik yapısında önemli farklılıklar oluşmasını sağlamış ve bu farklılıklar kadınları da bir hayli etkilemiştir. Girişimcilik kavramı önem kazanmadan önce kadınların görevi ev işleri olarak görülmekteydi. Fakat sanayi devriminden sonra kadınların iş yaşamına atılmalarının önü açılmıştır. 1980'lerden sonra ise kadınlar toplumdaki statüsü değişmiştir. Gelişmiş ülkelerde kadın erkek arasında eşitlik sağlanmaya çalışılmış. Kadınların ekonomik bağımsızlık sağlamaya çalışmaları ile birlikte kadın girişimci sayısında artış meydana gelmiştir. Şuanda dünya genelindeki istatistiksel verilere göre firma sahibi kadınlar %25 ile % 33 arasındadır. Fakat az gelişmiş ve Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde bu oran daha az düzeyde kalmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde kadın girişimciler ekonomide kaldıraç görevi üstlenmektedirler. Toplumsal yapıya çok önemli faydalar sağlamaktadırlar. Türkiye'de de kadınların ekonomiye daha fazla katkı sağlaması gerekmektedir. Bu çalışmada Türkiye geneli Malatya özelindeki kadın girişimcilerin neden gelişmiş ülkelere göre az olduğu, neden sadece belli sektörlerle yöneldikleri, başlıca sorunları, eğitim düzeyleri, kişisel özellikleri, motivasyon kaynakları tek tek ele alınacaktır.

Araştırmanın ilk bölümünde girişimcilik kavramı üzerinde durulmuştur. Girişimciliğin anlamı, önemi ve türlerine değinilmiştir.

İkinci bölümde dünyada ve Türkiye'de girişimciliğin tarihsel gelişimi incelenmiştir. Girişimcilik kavramı özellikle Türkiye'deki gelişimi ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Cumhuriyet öncesi ve sonrası dönem olarak iki temel başlık altında incelenmiştir.

Üçüncü bölümde kadın girişimciliği ele alınmıştır. Kadın girişimciliğin tanımı, önemi, karakteristik yapısı, temel sorunları ele alınmıştır. Ayrıca kadın girişimci ile erkek girişimci arasındaki bazı farklılıklardan bahsedilmiştir. kadın girişimciliğinin tarihsel gelişiminden bahsedilmiştir. Kadın girişimciliğe destek veren kuruluşlar ele alınmıştır.

Dördüncü ve son bölümde ise Malatya'da faaliyet gösteren kadın girişimciler üzerinde uygulamalı anket çalışması yapılmıştır. Kadın girişimcilere bazı sorular yönlendirilmiş ve sorulara verilen cevaplar ışığında, istatistiksel veriler elde edilmiştir. Bu veriler daha sonra çeşitli yönlerden değerlendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞİMCİLİK

1.1.Girişimciliğin Anlamı

Genel kabul görmüş tanıma göre, girişimcilik bir işe başlamak için harekete geçmek diye tabir edilir. Girişimci kelimesinin yerine kullanılan ve yakın anlam içeren müteşebbis kavramı son zamanlarda yerini girişimci kavramına bırakmıştır. İki kelimedede anlam olarak bir işe teşebbüs eden, kalkışan anlamı içermektedir. Fakat girişimcilik kavramı, müteşebbise göre biraz daha kapsayıcı anlamlar içermesi nedeniyle günümüzde daha sık kullanılmaktadır.

Literatür taraması yapıldığında girişimcilik kavramının birden fazla tanımı olduğu görülmektedir. Eskiden sadece kar amacını gerçekleştirmek için bir işletme kuran kişiler olarak tanımlanan girişimcilik, günümüzde belli riskleri alan, yenilik peşinde koşan, fırsatlar arayan ve bulduğu takdirde fırsatları en iyi şekilde değerlendiren kişiler olarak tanımlanmaktadır. Girişimcilik, piyasada fırsat arayan ve fırsatı bulduğunda da müşterilerin talebini karşılamak için üretim faktörlerini bir araya getiren yenilikçi, cesur ve rekabetçi kişilerdir (Müftüoğlu, 1998; 30). Girişimcilik herhangi bir işe başlamak, o işin sahibi olmak ve zamanla işi geliştirmeyi ve büyütmeyi kapsayan bir süreçtir (Bridge, 1998; 35). Girişimci kişiler ilk bakışta önemsiz gibi görülen şeyleri, önemli bir hale çevirebilirler. Girişimciler ileri görüşlü ve vizyon sahibidirler. Öngörülerini çok geliştirmişler, bu yüzden geçmişte değil de gelecekte yaşarlar (Gerber, 2001;24).

Bazı kaynaklara göre girişimci ve girişimcilik arasında bazı farklar bulunmaktadır. Girişimci, kar amacını gerçekleştirmek için belirli riskleri göz önünde bulundurarak üretim faktörlerini bir araya getirip mal ve hizmet üreten kişidir (Dolgun, 2003;4) . Girişimcilik ise, sadece kendi işine yapan kişiler için kullanılmamaktadır. Ayrıca; siyasetçi, bürokrat, sanatçı ya da bir şirket için kullanılan daha kapsayıcı bir kavramdır.Girişimcilik risk alıp, çok iyi bir şekilde yaratıcılık kullanılması sonucu girişimciden daha üstün bir duruma varmak için kullanılan bir yöntemdir (Titiz, 1998; 224).

Girişimcilik çevremize göre şekillenen bir kavramdır. Her toplumda farklı bileşenler içerir. Bu sebeple tek bir tanım yapmak mümkün değildir. Fakat yapılan tanımların genelinde şu anahtar sözcükler yer almaktadır; bir işe başlama, yenilik yaratma, fırsatları değerlendirme, sorumluluk sahibi olma, risk alma, büyüme, gelişim gibi.

1.2.Girişimci ve Girişimciliğe Benzer Kavramlar

Genel olarak yönetici, işadamı, sermaye sahibi, işveren, teknisyen ve girişimci kavramları birbiriyle karıştırılmaktadır. Fakat bu kavramların her biri farklı anlamlar içermektedir.

Girişimcilikle karıştırılan kavramlardan ilki hiç şüphesiz işverendir. Halk arasında patron diye de tabir edilen işveren aslında girişimciden belli noktalarda ayrılır. Patron girişimci olabileceği gibi, işveren, yönetici yada sermaye sahibi kişi olabilir. Girişimci ise patrondan farklı olarak, risk alarak başkalarının göremediği ya da gördüğü halde cesaret edemediği iş fırsatlarını en iyi şekilde değerlendiren kişidir (Müftüoğlu ve Durukan, 2004).

Yöneticilik ve girişimcilik kavramları da tıpkı işveren kavramı gibi karıştırılmaktadır. Yönetici genel olarak, işletmenin sahibi olmamasına rağmen yönetim işine meslek olarak görenve bu yaptığı iş için ücret alan profesyonelce çalışan kişilerdir (Koçel, 2005). Girişimci ise risk üstlenen, planlayan ve sahip olan kişidir.

Sermayedar ile girişimci kavramları da birbirinden kesinlikle ayrılması gereken kavramlardır. Uygulamada sermayedar işyerine yatırım yaptığı ve kurucu görevini üstlendiği için girişimci kavramıyla karıştırılmaktadır. Girişim kavramı paranın varlığından çok, risk alabilme, dinamizm, üretim tekniklerini geliştirme ve geniş bir vizyon gerektirir (Durukan, 2005).

Teknisyen ile girişimcilik arasında ise bazı farklar şunlardır. Girişimci hayal eder teknisyen üretir. Yani girişimci gelecekte yaşar, teknisyen ise anı yaşar (Gerber, 2003)

1.3. Girişimciliğin Önemi

1970'lerden önce girişimci ve girişimcilik kavramları üzerinde pek durulmamıştır. Küçük işletmelerin ekonomiye katkı sağladıkları düşünülmemekteydi. Fakat bu tarihten sonra girişimcilikle ilgili önemli düzeyde çalışmalar yapılmıştır. Hatta

siyasilerin gündeminde yer almaya başlamıştır. Ülkenin ekonomik ve sosyal yönlerden gelişmesini sağlayan önemli etkenlerden biri olduğu düşünölmeye başlamıştır.

Girişimcilik toplumun ekonomik yapısında değişimler yaratır. Birbirinden farklı yeni ürünler üretilmesi sağlanır ve yenilikçi bir yapı oluşur. Girişimcilerin bu yenilikçi özellikleri sayesinde yeni sanayi kollarının oluşmasına katkı sağlar. Aynı zamanda rekabet ortamı artar bu sayede tüketicinin hem farklı mallara talebi olur hem de isteklerini daha ucuza ikame etme olanağı artar(Öztürk, 2008).

Toplumda yaratıcı, yenilikçi, analiz yapma kabiliyeti olan girişimcilerin var olması ekonomik kalkınmanın hızlı bir şekilde gelişmesini sağlar. Buda ülkede girişimciliğe gereken önemin verilmesi ve girişimcilik ruhunun oluşturulmasıyla sağlanır. Eğitilmiş ve üst düzey girişimcilerin varlığı toplumda refah düzeyini yükseltecektir.

Türkiye’de nüfus oranı giderek azalsa da sayı olarak nüfus artışı devam etmektedir. Nüfus arttıkça yeni iş olanaklarının da artması gerekmektedir. İşsizlik oranının azaltmak için ise girişimci bireylerin yetiştirilmesi ve yeni iş olanaklarının oluşturulması şarttır. 2000’li yıllarda artan yeni iş sahaları günümüzde de artarak olamaya itmektedir (Güner ve Korkmaz, 2010:47).Bu sayede ülke ekonomisinde son 15 yıl içerisinde kayda değer gelişmeler yaşanmıştır. Yeni iş sahaları açılmış yeni ürünler üretilmeye başlanmıştır.

Girişimciliğin piyasaya, toplum yapısına, ülkenin kalkınmasına fayda sağladığı gibi kişisel olarak da çok önemli faydaları vardır. Girişimci kişinin kendine olan güveni artar. Diğer insanlarla iletişim geçmekte zorlanmaz. Kazancı tam olarak belli olmadığı için her gün farklı heyecanlarla yeni umutlarla iş yerine gider. Çeşitli risk ve tehlikelere karşı çözüm üretme konusunda diğer insanlara göre daha başarılıdır. İleri görüşlü ve belli bir plan çerçevesinde kararlar alırlar.

Gelecekte ülke olarak daha iyi yerlere gelmemiz için girişimcilik kavramı üzerine daha çok durulması gerekmektedir. Okullarda girişimcilik derslerinin daha fazla verilmesi gerekmektedir. Gençlerimize girişimcilik ruhu aşılmalıdır. Bu sayede geleceğe daha emin adımlarla ulaşabiliriz. Hem potansiyel işsiz kitlesi erimiş olur hem de yeni üretimlerle ekonomik bir güç haline gelebiliriz.

1.4. Girişimcilerin Belli Başlı Özellikleri

Girişimci kişilerin en belirgin özelliği, risk alma yetisidir. Neredeyse bütün girişimci tanımlarında risk kavramına rastlamak mümkündür. Girişimci riski alırken, hedefe ulaştığı takdirde elde edeceği kazancın, kaybetmesi halinde uğrayacağı zarara oranla daha fazla olacağını düşündüğü için risk alır. Girişimci kişi risk almaktan çekinmez, tabiri caizse gözü karadır.

Girişimci kişiler daha önce aldığı kararların sonuçlarına göre risk almayı yeğler. Yani risk alırken tecrübe ve yaşanmışlık önemli bir etkidir. Ayrıca girişimci içgüdüşü ve geleceğe yönelik tahminlerde risk alma derecesini belirler(Busenitz, 1999).

Risk alma dışında, girişimciler sorumluluk sahibi, yeniliğe açık, fırsatları herkesten önce fark edebilen başarıya odaklanmış, büyümeye ve gelişmeye açık, karşısındakilerle en iyi şekilde iletişim kurabilen, hem kendisi hem de yanında çalışan kişilere gerekli motiveyi veren, ayrıca grup içinde bir karizması olan, grup içinde lider kimliğe sahip kişilerdir (Kaya,2004:48-50). Bu saydığımız özelliklerin hepsi birden tek kişide mevcut olabileceği gibi yalnızca bir kısmı da bulunabilir. Bu sayılan özellikler dışında girişimci kişi özgüveni yüksek ve kendinden emin hareket eder. Çevreye karşı duyarlıdır, yaşanan gelişmeleri takip eder, esnek ve dinamiktir. Girişimci kaybetse dahi azimli davranır zorlukların üstesinden gelir. Gelecek hakkında planlar yapar ve bu planları en iyi şekilde uygular. Zaten girişimci kişi işin uygulama kısmında çok başarılıdır. Hedefleri doğrultusunda hareket eder ve zamanını iyi kullanır.

1.5.Kişinin Girişimci Olmasını Etkileyen Sebepler

Kişinin neden girişimciliğe yeltendiği araştırmaya değer önemli bir konudur. Bu konuda çeşitli araştırmalar yapılmış ve farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bireyin karakteri ve girişimci ruha sahip olması en önemli etkenlerden biridir.

Ayrıca bireysel çıkarlarını üst düzeye çıkarma istediği girişimciliği güdüleyen sebepleri başında gelmektedir. Ekonomik olarak gelişme ve kar elde etme isteği en önemli faktörlerden biridir(Erdoğmuş, 2007). Genel olarak tüm sektörlerde alacağımız ücretler aşağı yukarı bellidir. Girişimcilerin kazancının herhangi bir üst sınırı yoktur. Ayrıca işletmelerin gelişme potansiyeline bağlı olarak zamanla ekonomik büyüme gerçekleşir, böyle olunca girişimcilik insanlara cazip gelmektedir.

Girişimci olmayı sadece ekonomik etkilere bağlamak yanlıştır. Ekonomik olarak feraha kavuşmak belki de en önemli etken olabilir fakat tek başına yeterli bir sebep olarak görülmemelidir. Bu araştırmada daha çok; ailenin, eğitim ve öğretimin, çevrenin ve iş tecrübesinin etkilerinden bahsedilecektir.

1.5.1.Ailenin Etkisi

Girişimci kişiliğin oluşmasında en önemli etkenlerden birisi hiç şüphesiz ailedir. Ebeveynler çocuklarına örnek teşkil eden kişilerdir. Çocuklar ilk olarak her şeyi anne ve babalarından öğrenirler. Onların yaptıklarını taklit ederler söylediklerin, önemserler. Bu nedenledir ki aile çocuğun ilerde oluşacak kişiliğine belli düzeyde katkı sağlar. Girişimci anne veya babadan olma bir zaten girişimci olma olasılığı bir hayli yüksektir.

Kişinin gelecek ile ilgili bir meslek planı yapması ve kafasında oluşturduğu iş fikri, ebeveynler tarafından yetiştirilme tarzı ile ilişkilendirilebilir. Sosyal bir varlık olan birey tek başına her istediği şeyi yapamayabilir. İllaki çevreden yardım ve destek gereklidir. İşte desteği aileden alan bireyler yapmak istedikleri işe daha rahat ulaşabilirler.

1.5.2.Eğitim ve Öğretimin Etkisi

Girişimciliğin doğuştan var olan kişiye özgü bir yetenek olduğunu kabul edenler gibi sonradan şartların oluşmasıyla da öğrenilebileceği düşünülmektedir. Eğitim ve öğretim kişilerde var olan yetenekleri daha da geliştirir ve üst düzeye çıkmasını sağlar. Girişimcilik daha önce de bahsettiğimiz gibi toplumun refah düzeyini ve ekonomik gücünü artırır, işsizliği azaltır, yeni ürünlerin doğmasına neden olur. Bu faydalarından dolayı her toplumda girişimci bireylerin yetişmesi gerekmektedir. Şuan girişimcilik üzerine birçok araştırma yapılmaktadır. Öğretim kurumlarında ders olarak okutulmaktadır. Girişimciliğe olan önemin artmasıyla birlikte girişimci sayısında da artış meydana gelmiştir. Bu da demek oluyor ki eğitim ve öğretime gereken önemin verilmesi girişimciliğe katkı sağlamıştır.

1.5.3.Çevrenin Etkisi

Bir ülkede doğal kaynaklar ne kadar çok olursa olsun, o kaynakları işlemedikten sonra bir değer ifade etmez. Bu kaynakları en iyi şekilde kullanacak, yeni ürünler üretecek, bu ürünleri piyasaya sürecektir kişilere ihtiyaç vardır. Özellikle gelişmemiş ve

az gelişmiş ülkelerde doğal kaynaklar bir hayli fazla olmakla beraber üretim ve teknoloji azdır. Bu tür ülkelerde girişimci sayısı arttıkça ülke ekonomisi gelişmekte ve gelişmiş ülke sınıfına girmektedir. Bu nedenlerle girişimcilik desteklenmelidir, önü açılıp gereken önem verilmelidir.

Daha önceki başlık altında da incelediğimiz gibi girişimci kişilik sonradan da oluşabilir. Bunlardan ilki eğitim ve öğretimdir, bir diğeri ise çevredir. Yaşanılan çevrede gereken şartların oluşması kişiyi girişimci yapabilir. Çevremizde gerçekleşen olaylar insanı ister istemez etkisi altına almaktadır. Özellikle genç yaşta insanlar çevreden bir hayli etkilenmektedirler. Çevremizde girişimci olmaya karar verip başarılı olan kişileri görünce, girişimci sayısında da artış meydana gelmektedir.

1.5.4.İş Tecrübesinin Etkisi

Kişinin daha önce yaptığı işler, daha sonra yapacağı işlere yön verir. Daha önce bir işletmede işçi statüsünde çalışan bir kişi ileride şartların oluşmasıyla kendi adına bir işletme kurup işletebilir. Örneğin bir ayakkabı atölyesinde çalışan biri işi öğrenip, gerekli sermayeye ulaşabilirse ve yaptığı işin karlı olduğunu düşünürse kendi adına atölye açar.

Farklı bir açıdan bakacak olursak daha önce yaptığı işlerden memnun olmayan ve meslek hayatında yeni bir sayfa açmak isteyen kişiler de girişimci olmaya karar verebilir. Yaptığı işten verim alamayan, hem maddi hem manevi yönden yeteri kadar tatmin olamayan, yaptığı işi sevmeden yapan kişiler bu olumsuzlukları, olumluya çevirmek için ufakta olsa bir işletme açmaya karar verebilirler. Hiç şüphesiz bu olumsuzluklar kişiyi tetikler, kendi işinin patronu olmayı ve geleceği ile ilgili kararları kendisi vermeyi amaç edinir. Yaşadığı olumsuzluklardan ders çıkarıp başarılı bir girişimci olmaya doğru emin adımlarla ilerler.

Girişimci olmayı etkileyen sebeplerden; ekonomik sebepler, aile, eğitim ve öğretim, çevre ve iş tecrübesi beklide en önemlileridir. Fakat yalnızca bu sebeplerden kaynaklı kişi girişimciliği seçmeyebilir. Bunların dışında girişimciyi etkileyen farklı nedenlerde olabilir. Çünkü bu sebepler kişiden kişiye farklılık gösterir.

1.6.Girişimcinin Başarı Sırları

Başarı kişiden kişiye değişen bir kavramdır. Fakat çoğunluğun kabul ettiği tanıma göre planlanan bir hedefe ulaşmak ve istediği şeyleri elde etmek, başarı olarak

kabul edilmektedir. Kimine göre başarı olarak kabul edilen bir durum, bir başkası için başarı olarak görülmeyebilir. Çünkü hayallerin ve hedeflerin bir sınırı yoktur. Girişimcilikte başarılı olmak ise planladığın bir iş yerine sahip olmaya ve elde edilen faydanın, iş kurulmadan önce planlanan faydaya eş değer veya daha fazla olmasına bağlıdır.

Yapılan bazı araştırmacılara göre girişimci, kendi başına karar alabilen, özgüveni son derece iyi, plan yapabilen, zaman yönetiminde başarılı ve amacına ulaşmak için gerekli başarıma güdüsüne sahip kişilerdir. Rekabete açık, hayalleri çerçevesinde hareket eden, hırslı ve azimli kişilerdir (Dhillon,1993:101). Girişimciler kendilerini başarı ile özdeşleştirirler ve başarıyı bir ihtiyaç olarak görürler. Bu ihtiyacı karşılayarak tatmin olmak isterler. Araştırmacı yazar Stormer'e göre, üniversite öğrencileri ve yöneticilerde görülen başarı güdüsü girişimcilerdekenden daha azdır (Stormer vd,1999:47).

Başarıya ulaşan girişimcilerin başlıca özellikleri arasında, çözüm üretebilen, değişen koşullara ayak uydurabilen, yaratıcı, rekabetçi, kendi kendine sorumluluk alabilen, azimli, sabırlı, zamanını verimli kullana bilen, lider kişiliğe sahip, gerektiği kadar sermaye birikimi olan, cesaretli, sosyal, girişken, gerektiği zaman özel hayatından fedakârlık edebilen, karşılaşılan sorunları çözebilen vb. kişisel özellikler yer alır (Yağcı ve Bener,2005:87). Bu özelliklerin hepsi başarılı bir girişimcide toplanabileceği gibi, yalnızca bir kısmı da bulunabilir. Önemli olan girişimcinin hedeflerine odaklanması ve bu hedefleri doğrultusunda gerekli olan belli başlı özelliklere sahip olmasıdır.

1.7.Girişimcilik Türleri

Girişimcilik yeni bir değer oluşturmak adına karşılaşılan fırsatlardan yararlanmak, kar elde etmek amacıyla bir işletme kurmak, büyütme veya geliştirmek, belli yeteneklere sahip özel kişilerin inovasyon yaratarak mal ve hizmet oluşturmak adına katlanılan sürecin genel adıdır (Bird,1989:4).

Araştırmacılar girişimciliği birbirinden farklıbirçok tanımla açıklamaya çalışmışlardır. Ancak bu tanımların genel kabul görmüş ortak noktalarından bahsetmiştik. Tıpkı girişimciliğin anlamı gibi türlerinde de farklı kriterlere göre ayırım yapılmıştır. Bu başlık altında araştırmacıların çoğunun hem fikir olduğu girişimcilik türlerinden, iç girişimcilik, sosyal girişimcilik, fırsat girişimciliği, kamu girişimciği ve küresel girişimcilikten bahsedilecektir.

1.7.1.İç Girişimcilik

İç girişimcilik, bir işletmede aktif olarak çalışan bir kişinin kendi yetenek ve özelliklerinin farkına varmasıyla oluşan yani çalıştığı örgütsel yapının içinde filizlenen bir girişimcilik türüdür. Bu girişimcilikte kişi ya tabii olduğu girişimci ile ortak olarak aynı işletmede çalışır ya da girişimciden tamamen ayrılarak bağımsız bir işletme kurar. İç girişimciliğin en temel özelliği girişimcilik içinden yeni bir girişimcinin türemesidir (Top, 2006:9). İç girişimci eğer örgüt içinde işine devam ederse işletmenin kaynaklarını serbestçe kullanmak ister. Hem çalışanlar hem de müşterilere odaklanır. Amacına ulaşmak için gerekli riskleri alır. Örgütün düzenini sağlamaya çalışır ve kurumdan her türlü maddi ve manevi destek bekler (Katrinli,1994:4). İç girişimci ilk girişimciden tamamen bağımsız hale gelip yeni bir işletme kurması halinde ise, daha rahat kararlar verir. Sorumlu veya bağımlı olduğu herhangi bir girişimci olmadığı için daha fazla risk alma eğiliminde olurlar. Aldığı her türlü karar sadece kendini bağlar. Bu girişimciler normal bir girişimci gibi görünse de bir girişimcilik içinde türediği için onlardan ayrılır.

Şirket girişimciliği olarak da ifade edilen iç girişimcilik, örgüt içinde yeni bir girişimcilik yaratma olarak da ifade edilebilir. Bu girişimciler, dışsal girişimcilik düşüncesini, örgütte çalışan kişilere empoze etmeyi amaçlarlar. Ayrıca örgütsel dönüşümü gerçekleştirmek ve örgütün sorunlu yapılarını değiştirmek için inovasyon üretmeye çalışırlar (Naktiyok, 2004:35).

1.7.2.Sosyal Girişimcilik

Sosyal girişimcilik diğer girişimcilik türlerinden önemli bir farkla ayrılır. Genel olarak girişimcilerin asıl amaçlarından biri olan kar elde etme sosyal girişimcide o kadar önemli bir amaç değildir.

Sosyal girişimcilik ya kar amacı olmayan bir örgütte toplumsal fayda sağlamak amacı ile ortaya çıkar ya da kar amacı olan bir örgütte sosyal sorumluluk politikası çerçevesinde halkın sorunlarını çözmeyi sağlamak için çabalar(Özdevecioğlu ve Cingöz,2009:84). Kar amacı olmayan bu girişimcilik türüne, bazı yardım dernekleri tarafından maddi destekler sağlanabilmektedir. Yani başka bir deyişle kar amacı gütmeyen bir örgüte kar amacı güden başka birimler destek çıkmaktadır. Sosyal girişimcilikte de tıpkı diğer girişimciliklerde olduğu gibi liderlik, başarı elde etme isteği,

inovasyon üretme, belli bir amaç çerçevesinde planlı çalışma, rekabet etme gibi niteliklere yer alır.

1.7.3.Fırsat Girişimciliği

Pazarda meydana gelen veya gelme ihtimali yüksek olan fırsatlardan en iyi şekilde yararlanarak, piyasaya mal satıp kar elde eden girişimcilik türüdür (Kaya, 2007:69). Genel olarak Pazar yapısının bozulmasıyla ortaya çıkar. Pazarda oluşan krizi en iyi şekilde değerlendiren bu girişimcilik türü, piyasaya kaliteli ve ucuz mal sürerek eline geçen fırsatları değerlendirme yönünde adımlar atar (Şekerler, 2006:23). Ancak piyasadaki sorunları fırsata dönüştürüp, bu olumsuzluklardan faydalanıp, kar elde etmek için gerekli bilgi ve yeteneğin olması gerekmektedir (Tekin,1999:2). Pazar yapısına ne kadar hakim olunursa karşılaşılan fırsatlardan da o denli yararlanılacaktır. Ayrıca dinamik ve değişime açık olmak gereklidir. Pazarda meydana gelen değişimleri fark etmek ve bu değişimlere ne tür tepki verilmesi gerektiğine doğru karar vermek fırsat girişimciliğinin en temel özelliğidir.

1.7.4.Kamu Girişimciliği

Bu girişimcilik türü diğerlerinden farklı olarak kendi birikimleriyle değil de kamunun kaynaklarından yararlanırlar. Yetkileri bakımından da kamuya tabi olan kamu girişimcisi istisnalar dışında kamu hukukuna tabir(Kaya, 2007:69). Bu sistem kamu hizmetlerinin yapısını değiştirmiş olup kamu girişimciliği ile farklı bir yapıya bürünmüştür.

Kamu girişimcileri tek başına karar alma konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar. Siyasi otoriteye bağlı olarak karar alan kamu girişimcileri bütçe olarak da bazı kısıtlamalara tabidirler. Bunlardan dolayı normal girişimcilikten farklı bir girişimcilik modeli olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.7.5.Küresel Girişimcilik

Günümüzde girişimcilik konusunda yaşanan ilerlemelerle birlikte, girişimcilik küresel bir boyut kazanmıştır. Eskiden coğrafi sınırların dışına çıkmayan girişimcilik anlayışı artık ulus ve uluslar arası boyutlara ulaşmıştır. Küresel girişimciliği üçe ayırabiliriz (Tekin, 1999:4).

Bunlardan ilki yerel girişimciliktir. Bu girişimcilik modeli genelde girişimciliğin ilk aşaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Pazara sunulan mal ve hizmet sınırlı sayıda kişiye ulaşır. Yapısal olarak ufak işletmelerdir. Çalışan sayısı kısıtlı, sermayesi nispeten azdır.

İkinci olarak bölgesel girişimcilik yerel almaktadır. Yerel girişimcilikten daha ileri seviyededir. Sermayesi daha fazla olan bu girişimcilik tipi ulaştığı müşteri sayısı da daha fazladır. Artık iş hacmi yerel sınırları aşmıştır.

Üçüncü ve son olarak uluslararası girişimciliğe değinmemiz gerekmektedir. Diğer iki girişimcilikten çok daha büyük işletmeleri kapsamaktadır. Mal ve hizmetler uluslararası boyutlara ulaşmıştır. İş hacmi ve sermayesi diğer iki girişimcilik türüyle kıyaslanamayacak kadar düzeydedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2.DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE GİRİŞİMCİLİK

2.1.Dünya'da Girişimcilik Ve Tarihsel Gelişimi

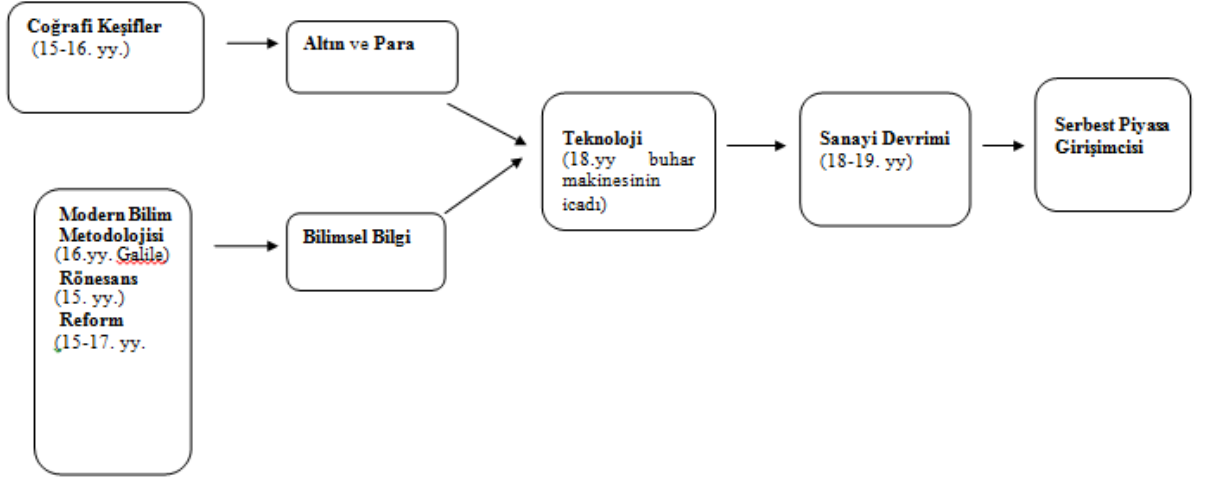
Girişimcilik kavramı son zamanlarda araştırılıp, tartışılrsa da eylem olarak girişimcilik çok eskilere dayanmaktadır. İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinde dahi, insanoğlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere çeşitli mücadelelerde bulunmuştur. İlkçağda girişimcilikteki asıl amaç ihtiyaçları karşılamak ve ticaret yapmak olsa da ortaçağa gelince daha büyük ölçekli ve risk içermeyen girişimcilik faaliyetlerine başlanmıştır(Er,2013:77). Maalesef ki ilk çağlarda girişimcikle ilgili bilgi veren yazınsal kaynaklar yer almamaktadır. O dönemdeki iktisatçılar girişimciliğe gereken önemi vermemişlerdir. Sanayi toplumuna geçişle birlikte girişimcilik kavramı önemli hale gelmiştir. Bilgi toplumuna geçişle birlikte ise hak ettiği değeri görmeye başlanmıştır.

Kaynaklarda yer alan ve girişimci niteliklerine tam olarak uyum sağlayan ilk kişi Marco Polo olarak görülmektedir. Marco polo Avrupa'daki ticari malları Uzak Doğuya götürerek orada satmıştır. Hem risk alması hem yatırım yapması onu bugün ki anlamıyla bir girişimci sıfatı kazanmasına neden olmuştur(Doğramacı, 2006:8-9).

19. yüzyılda sanayileşmeyle modern anlamda girişimcilik oluşmaya başlamıştır. Bu dönemde girişimci sayısı artmış ve rekabet ortamı sağlanmıştır. Bu dönemde farklı alanlarda yeni iş kolları oluşmuş ve girişimciler farklı nitelikler kazanmaya başlamıştır. Bu gelişmelerle birlikte insanlar arasında girişimcilik cazip hale gelmiştir.

Girişimciliğin önem kazanması ve günümüzdeki çekiciliğe kavuşması sanayi toplumundan çıkıp bilgi toplumuna geçişle sağlanmıştır. Bu dönemde girişimcilik tamamen farklı bir noktaya ulaşmıştır. Teknolojinin üst seviyelere ulaşması, insanlarda oluşan inovasyon fikirleri yeni pazarların, yeni mal ve hizmetlerin oluşmasını sağlamıştır. Bu dönemde girişimciliğin sadece sermaye sahiplerinin değil parası olmayanların da yapabileceği bir şey olduğu düşünölmeye başlamıştır(Başol,2010:20).

Girişimciliğin dünya tarihindeki gelişimini aşağıdaki şekilde özetleyebiliriz:

Şekil 2.1: Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi

“**Kaynak:** Ercan ve Gökdeniz (2009:62)

2.2. Türkiye’de Girişimcilik ve Tarihsel Gelişimi

2.2.1. Türkiye’de Girişimcilik

Anadolu diye bilinen ve Türklerin yaklaşık bin senedir yaşadıkları bu topraklar üzerinde ticaret hep var olmuştur. Anadolu Selçuklu, Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti devletleri bu topraklar üzerinde kurulmuş ve ticarete yön vermişlerdir. Araştırmamızın bu bölümünde Türkiye’de girişimciliğin gelişim sürecini, Cumhuriyetten önceki dönemde girişimcilik ve Cumhuriyetten sonraki dönemde girişimcilik olarak iki başlık altında inceleyeceğiz.

2.2.1.1. Cumhuriyetten Önceki Dönemde Girişimcilik

Türkler göçebe hayatından sınırlı yerleşik hayata geçmeleriyle birlikte ticaretle uğraşmaya başlamışlardır. Özellikle Anadolu Selçuklular döneminde ticaret çok önemli bir düzeye ulaşmıştır. Selçuklular ticareti geliştirmek amacıyla ahilik teşkilatı adında bir kurum oluşturdular. Ahi Evren tarafından kurulan teşkilatın asıl amacı, gençleri bazı iş konularında yetiştirmek ve yetenekleri doğrultusunda meslek kazandırmaktır. Ahilik uzunca bir dönem varlığını sürdürmüştür. Ayrıca Selçuklular ahilik dışında ticaretle uğraşan kişilere güvence sağlamak amacıyla sigortacılık faaliyetlerinde de bulunmuştur (Apak ve Taşçıyan ve Aksoy, 2010:17).

Ahilik teşkilatı Osmanlı İmparatorluğunun kuruluş ve yükselme dönemlerinde de etkin bir şekilde varlığını sürdürmüştür. Daha sonraki yıllarda Türkleri ticaretin dışında bırakarak hayvancılık, tarım, askerlik ve ulemalık gibi çeşitli meslek gruplarına yönlendirmişlerdir. Bundan sonra ticareti Osmanlı Devletinde azınlık grupları yapmaya başlamıştır(Durukan,2006:27). Osmanlının son dönemlerine kadar bu böyle devam etmiş ve Türk toplumu yüz yıllarca ticaretin dışında kalmıştır. İmparatorluğun son zamanlarında girişimciliğe az da olsa önem verilmeye başlanmış, özellikle İttihat ve Terakki Döneminde Türk ve Müslüman kökenli kişilerin ticaretle uğraşmaları sağlanmıştır(Küçük,2014:37).

Osmanlının son dönemlerinde girişimciliğin görülmesi padişah Abdülmecit döneminde dış borçlanmaya gidilerek gerçekleşmiştir(Aşkın,2011:62). Sanayi devrimiyle tüm dünyada gerçekleşen girişimcilik ve yenilikçilik akımı, Osmanlı devletinin zor bir dönemine denk geldiği için olumlu yönde etkilememiştir. İttihat ve Terakki ikinci meşrutiyet yıllarında milli iktisat kavramını ortaya çıkararak ekonominin gelişmesi için girişimciliğin var olması gerektiğini savunmuştur. Bu dönemde gayri Müslimlere verilen ayrıcalıklar kaldırılmış, milli ekonomi politikası uygulanarak sanayileşmeye önem verilmiş ve girişimcilerin önü açılmaya çalışılmıştır(Gümüšoğlu ve Karaöz,2014:103). Dağılma döneminde ekonomin iyileşmesi için izlenen bu politikalar, gerek savaşlar gerek Osmanlı Devletinin zayıf bir halde olması nedeniyle istenen sonuçları vermemiştir.

2.2.1.2.Cumhuriyet Döneminde Girişimcilik

Henüz Cumhuriyet ilan edilmeden, 1923 yılının Şubat'ında İzmir İktisat Kongresi toplanmıştır. Bu kongreyle birlikte liberalleşme sürecine girilmiştir. Girişimcileri ilgilendiren en önemli karar, iş adamı ve tüccarların Türk ve Müslümanlardan oluşacağına yönelik alınan karardır. Bu politika cumhuriyetin ilk yıllarında uygulamaya çalışılmıştır(Müftüoğlu ve Durakan,2004:11).

1929 yılında ABD'de yaşanan ve tüm dünyayı olduğu Türkiye'yi de olumsuz etkileyen Dünya Ekonomik Buhranı girişimciliğin önünde önemli bir engel oluşturmuştur(Tekin,199:15). 1923 ve 1929 yılları arasında tüm dünyada uygulanan liberal ekonomi politikası yaşanan buhran ile beraber son bulmuştur. 1929'dan sonra devletçi politikalar izlenmeye başlamıştır.

1930 ve 1950 yılları arasında korumacılık ve devletçilik politikaları uygulanmaya başlamıştır. Girişimci sayısı ve sermayenin yetersiz olması sebebiyle

girişimcilik devletin kontrolünde devletçilik politikasıyla gelişme göstermiştir. Bu dönemde Etibank ve Sümerbank kurulmuş ve bu bankalar girişimciliğe destek vermiş, aynı zamanda Kamu İktisadi Teşekkülleri kurularak girişimcilerin eğitilmesine katkı sağlanmıştır(Koç ve Sinanoğlu,2005:28).

1950'li yıllardan itibaren ekonomide liberalleşme sürecine geçilmiştir. 1950 yılında gerçekleşen seçimlerle AP birinci olarak hükümeti kurmuştur. AP'nin çalışmalarıyla özel mülkiyet yaygınlaşmış ve girişimciliğe destek sağlanmıştır(Tekin,1999:15). Girişimcilikte hızlı gelişmeler yaşanmış hatta ülkemizdeki işletmelerin %96.8'i 1950 yılından sonra kurulmuştur(Tekin,2005:25). 1950'de hız kazanan girişimciliğin gelişimi 1960'lı yıllarda da devam etmiş, bu dönemde planlı ekonomiye geçiş sağlanmış ve iki kez beş yıllık kalkınma planı uygulanmıştır.

1970'li yılların başında Türkiye'de yaşanan iç karışıklıklar, ideolojik kavgalar, Kıbrıs Barış Harekâtının yapılması, yaşanan siyasi sıkıntılar ekonomiyi olumsuz yönde etkilemiştir. İşsizlik ve ekonomik darboğaz sonucunda 1971 yılında TUSİAD kurulmuş ve böylece girişimciliğin gelişimi için önemli bir adım atılmıştır(Candan,2011:166).

24 Ocak 1980 tarihinde alınan kararlar ile serbest piyasa ekonomisine geçilmiştir. Alınan kararlar doğrultusunda ihracata dayalı girişimciliğe destek sağlanmıştır(Arıkan,2004:17).2000'li yıllara gelindiğinde teknolojinin çok iyi seviyelere ulaşması, üniversitelerin sayısındaki artış ve girişimcilik derslerinin verilmesi, kadın girişimciliğe yapılan teşvikler, Avrupa Birliğine katılmak amaçlı yapılan çalışmalar, KOSGEB tarafından verilen destekler, 2023 hedefleri ile birlikte ülke farklı bir noktaya ulaşmıştır(Küçük,2014:39).

2.2.2.Türkiye'de Girişimcilikte Yaşanan Sorunlar

Son zamanlarda Türkiye'de girişimciliğin önem kazandığından ve sayısal olarak da günbegün arttığından daha önce bahsetmiştik. Fakat girişimci olanların birçoğu bazı olumsuzluklar nedeniyle işletmelerini kapatmak zorunda kalmaktadırlar.

İşletmelerin kurulmasından kısa bir süre sonra piyasadan çekilmek zorunda kalmasının bazı sebepleri vardır. Sermayenin yetersiz olması, başarısız yönetim, piyasayı yeterince tanımadan iş yeri açma, fizibilite çalışmasını sağlıklı şekilde yapmama ve haksız rekabet ortamı gibi çeşitli nedenler girişimcilerin yaşadığı en önemli güçlükler arasında yer almaktadır(Sabuncuoğlu,1985:30)

Türkiye’de girişimciliğin başarısız olmasının bazı nedenlerini şöyle sıralayabiliriz(Durukan,2006:33)

- Fizibilite çalışmalarının, sadece devletten teşvik sağlanması anlamına geldiğini düşünmek
- Girişimcinin iş kurmak istediği pazarı araştırıp analiz etmeden piyasaya girilmesi
- Bankaların düşük faizli ve uzun vadeli kredi vermeye yanaşmaması
- Gerekli Ar-Ge çalışmalarının yapılmaması
- İnsanların girişimciliğe bakış açısının olumsuz olması
- Gerekli eğitimin alınmaması sebebiyle yeterli bilgi birikimine sahip olunmaması
- Geleneksel aile işletmeciliği girişimciliği gibi nedenler işletmelerin kalıcı olması ve büyümesi önündeki önemli engellerdir.

Girişimciliğin önündeki önemli engellerden biride bürokratik engellerdir. Girişimciliğin oluşmasında ülkenin ekonomik şartları ve uyguladığı politikalar önemli rol oynamaktadır. Girişimciler, yürürlükteki mevzuatların elden geçirilmesi ve vergi sisteminin düzenlenmesi ve azami bir seviyede olmasını talep etmektedirler. Devlet girişimcinin önünü açması adına gerekli tedbirleri almalıdır(Şahin,2006:26).

2.2.3.Türkiye’de Girişimciliğe Teşvik

Girişimci iş fikrini oluşturup uygulamaya geçtiğinde yapısal ve finansal sıkıntılarla karşı karşıya gelmektedir. Girişimcilerin bu zorluklar karşısında iş fikirlerinden vazgeçmemeleri için çeşitli kurum ve kuruluşlar teşvik vermektedir(Dilsiz ve Köllük,2005:97). Ülkemizde girişimciliğin yaygınlaştırılması amacıyla, gerekli girişimcilik eğitiminin verilmesi ve AR-GE desteğinin sağlanması ile birlikte girişimcilere yeni iş kurma yolunda destek sağlayarak çeşitli teşvikler verilmektedir(Özdaşlı ve Özkara,2010:126).

Türkiye’de girişimciliğe destek veren bazı kurum ve kuruluşlar şunlardır:

- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)
  - Ticaret ve Sanayi Odaları
  - Küçük Sanayi Geliştirme Teşkilatı (KÜSGET)
  - Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)
  - Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB)

- Teknoloji Yenilik Destek Programları Başkanlığı (TEYDEB)
- Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)
- Türkiye Kadın Girişimciler Derneği (KAGİDER)
- Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı (MEKSA)
- İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi (İGEME)
- Fuarcılık ve Geliştirme A.Ş. (FORUM)
- Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı (TOSYÖV)
- Bilim Teknolojileri Araştırma Enstitüsü
- Zonguldak İş Geliştirme Merkezi (ZİGEM)
- Kredi Garanti Fonu (KGF)
- GAP Bölgesi Girişim Destekleme ve Yönlendirme Merkezi (GAP-GİDEM)
- Müteşebbisler Kulübü Merkezi

Dünyada işgücüne yönelik arz fazlasının giderilmesi amacıyla bütün ekonomik aktörlerin çalışmalarıyla, girişimciliğin öğrenilebilir bir faaliyet olduğunu ve gereken teşvikin verilmesi gerektiği savunulmaktadır(Özkara,2006:226).

Özellikle de kadın girişimcilerin iş kurma aşamasında finansman sağlama konusunda desteğe ihtiyaçları vardır. Türkiye'nin neredeyse yarısını oluşturan kadınların girişimcilik önündeki engelleri kaldırmak gerekmektedir(İlter,2008:97).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ

Dünya nüfusunun neredeyse yarısını oluşturan kadınların iş dünyasına katılmaları veya girişimci olmaları toplumun refah düzeyinin artmasına ve ekonominin gelişmesine büyük katkı sağlar.Sanayi devrimiyle beraber girişimcilik önem kazansa da kadın girişimciliğin önem kazanması yeni oluşan bir durumdur. Erkeklerin çoğunlukta olduğu girişimcilik son 20 yılda gelişen bilgi toplumuyla beraber kadınlarında iş dünyasına katılmalarını sağlamıştır (Yelkikalan,2006:45).

3.1.Kadın Girişimciliğın Tanımı

Kadın girişimciliğiyle ilgili tanımları incelediğimizde birbirinden farklı anlamlar içerdiğini görmekteyiz. Girişimcilik tanımına kadın kavramı eklenerek, kadın girişimcilik tanımı oluşturulmaktadır (Sinanoğlu ve Koç,2005:45).

Piyasada bir iş sahibi olan, tek başına iş yapan veya yanında başka çalışanları olan, mal ve hizmet üreterek satan, kredi olanaklarında yararlanan, iş ile alakalı sorunları aşabilen, değişen şartlara ayak uydurabilen, kendi iş alanında deneyim sahibi olamaya çalışan kadın “kadın girişimci” olarak tanımlanabilir (Dhillon, 1993).

Bir başka tanıma göre, piyasada öngörülebilir riskleri göz önüne alarak, pazara yönelik, nakde dönüştürülebilir, mal ve hizmet üreterek satan, bir iş sahibi olup vergi kaydı bulunan, TESK’in bünyesindeki Esnaf ve Sanatkar Odalarına veya TOBB’nin üyesi olan, herhangi bir sosyal güvenlik kurumunun güvencesinde, tek başına veya yanında çalışan başka kişiler olan kadın “kadın girişimci” olarak nitelendirilir(Bedük, 2005:111).

Kadın girişimciliği 4 ana maddede değerlendirmek mümkündür. Bunlar (Çelik ve Özdevecioğlu,2001:377):

- Kadın işçiler ve kadın memurlar
- Kadın girişimciler
- Kadın yöneticiler

- Aldığı eğitim ile kazandığı mesleği yapan kadınlardır.
- Araştırmalarda kadın girişimcilikle ilgili yapılan tanımlarda şu ortak noktalara değinilmektedir(Ecevit,1993:20):
- Ev dışı bir yerde, kendi adına kurduğu bir veya birden fazla iş yeri olan,
- İş yerinde tek başına veya istihdam ettiği diğer kişiler ile çalışan veya başka girişimcilerle ortaklık kuran,
- İş ile alakalı konularda çeşitli özel ve kamu kuruluşlarıyla irtibata geçen,
- Mal veya hizmetin üretilmesi için faaliyetler yürüten, bu mal ve hizmetin pazarlamasını ve dağıtımını yapan,
- İşletmenin geleceğiyle ilgili planlar yapan,
- Elde ettiği kazancın, yatırım ve kullanım alanları üzerinde söz sahibi olan,
- İşyerini; örgütleme, işletme, geliştirme veya kapatma gibi konularda söz sahibi olan,
- İşletmesiyle alakalı tüm riskleri üstlenen kadındır.

Kadın girişimci denildiğinde sadece gelişmiş ülkelerde çalışan ve başarılı olan kadınlar değil de küresel olarak her ülkede girişimcilik faaliyetlerinde bulunan, bu konuda emek sarf eden kişiler düşünülmelidir(Narin vd, 2006: 23).

3.2.Kadın Girişimciliğın Önemi

Sosyoekonomik ve siyasi konularda, dünyanın her yerinde var olan erkek egemen yapı, girişimcilik konusunda da var olan bir gerçektir(Soyak,2006:170). Türkiye’de özellikle son yıllarda kadın girişimciliğının önem kazandığını söyleyebiliriz fakat ülkemizde de var olan erkek egemen üretim yapısı ve aile içi ataerkil düzen kadınların girişimci olmaları önündeki en önemli engeller arasındadır(Çakıcı,2003:72). Kadınların iş kurmasının kolaylaştırılması ve girişimcilik önündeki engellerin kaldırılması, piyasada erkeklerle aynı şartlarda yer almaları, girişimcilik sektörünün gelişmesine neden olacaktır.

Kadınların girişimci olarak piyasada yer almaları, ekonomik ve toplumsal yapıya büyük katkı sağlamaktadır. Ülke ekonomisinin büyümesi için kadın girişimciler bir kaldıraç görevi üstlenmektedir(Minniti ve Arenius,2003:3). Çünkü kadın girişimciler ekonominin gelişmesi için gerekli bir figürdür.

Kadın girişimcilerin sayısı ülkenin ekonomik gelişmişlik düzeyi hakkında da fikir sahibi olmamızı sağlar. Kadın girişimciler istihdama katkı sağlayarak ülkedeki

işsizlik oranının azalmasına neden olur. Kadınlar iş dünyasına katılarak hem kendisinin hem de ailesinin güçlenmesini sağlar. Güçlü ailelerin oluşması için güçlendirilmiş kadın anlayışı toplumsal manada yaşanan birçok problemin çözümünü sağlayarak daha refah ve daha güçlü ekonomilerin temellerini atar.

3.3.Kadın Girişimcilerin Temel Özellikleri

Girişimci bir kişiliğin oluşmasında ekonomik, sosyolojik ve psikolojik özelliklerden her biri ayrı şekilde etkilemektedir. Girişimcinin piyasadaki durumu ve müşteriler ekonomik yönden; mesleki tecrübesi, yaşı ve yaşam koşulları sosyolojik yönden; kişinin, özgüveni, hırsı ve içgüdüsel özellikleri psikolojik yönden etkilemektedir. Bu faktörlerin birleşimiyle girişimcilik yapısı oluşmaktadır(Sipahi,97:55)

Kadın girişimciler üzerine İngiltere’de önemli bir araştırma yapılmıştır. bu araştırmada çalışanlara nasıl bir patron istedikleri sorulmuştur. Yapılan araştırmada kadın patronla çalışmanın, erkek patronla çalışmaya göre daha avantajlı olduğu ortaya çıkmıştır. Kadın patronla çalışmak istemelerindeki sebepler şöyledir(Örücü vd,2007:121-122):

- Kadın patronların iş konusunda, erkeklere göre daha fazla çaba harcadığı düşünülmektedir.
- Kadınların öğreticilik yönleri daha iyi olduğundan, çalışanlara eğitimi daha iyi vermektedir.
- İş konusunda motivasyonu sağlayarak, personelleri teşvik etme potansiyeli vardır.
- Gelişen ve değişen durumlara karşı daha dinamik ve daha uyumludurlar.
- İletişim seviyesi erkek girişimcilerden daha yüksektir.
- Karşılaşılan sorunları çözmede, erkek yöneticilerden daha başarılılardır.
- Aldığı kararları daha kolay verir ve bu kararların uygulaması konusunda daha ısrarcılardır.
- İş ortamında erkek yöneticilerden daha neşeli ve eğlencelilerdir.

Kadın girişimcilerin profilleriyle ilgili 1987’de Dorothy P. Moore bir araştırma yapmış ve kadın profilini geleneksel ve modern kadın girişimci diye ikiye ayırmıştır(Arat,1993:174). Geleneksel kadın girişimcinin özellikleri şöyledir:

- Genelde 35-45 yaş aralığındadırlar.

- Ya halen evlidir ya da evlenmiş boşanmıştır. Bakmakta yükümlü olduğu bir ailesi vardır.
- Eğitim düzeyi ülkesindeki kadınlardan daha yüksek düzeydedir.
- Yeni kurulan bir işletmenin başındadır ve ilk deneyimidir.
- İşi kurarken sermaye olarak kendi birikimlerinden faydalanmıştır.
- Birkaç çalışanı olan ufak bir işletmeye sahiptir.
- Modern kadın girişimci profilinde ise şu özellikler yer almaktadır:
- Erkeklerin yoğun olarak çalıştığı sektörlerde çalışmaktadırlar.
- Teknik konularda eğitilidirler.
- İşletme yönetimine hakim bir yapıdadırlar.

3.4.Kadın ve Erkek Girişimci Arasındaki Farklar

Türkiye'deki girişimcilere bakıldığında erkeklerin kadınlardan sayıcı fazla oldukları göze çarpmaktadır. Kadınlar genelde benzer sektörlerde yoğunlaşmakta olup, erkek girişimcilerden görece daha küçük ve gelişime kapalı işletmeler kurmaktadırlar.

Girişimciliğin ilk adımında erkekler ekonomik beklentilerine göre karar alırken, kadınlar kişisel beklentileri ışığında karar alır. Bu sebepten dolayı kadın girişimciler erkeklere göre daha fazla sosyal desteğe ihtiyaç duyarlar(Kutaniş,2003:60). Kadınlar işletmeleri kurarken fazla bir beklenti içinde olmadıkları için, sonuç kötü olursa hayal kırıklığına uğramazlar(Kutaniş ve Alparslan,2006:144).

Tablo 1: Kadın ve Erkek Girişimci Arasındaki Farkları

Kadın Girişimciler	Erkek Girişimciler
Motivasyon kaynakları, daha çok başarıya odaklıdır.	Motivasyon kaynakları, geleceklerini güvence altına alma odaklıdır.
Kadınlar önceki işlerini beğenmediklerinden terk ederek yeni girişimlerinde daha zor işlerle uğraşırlar.	Erkekler girişimlerini mevcut işlerinin bir alternatifini ve hobisini gördükleri takdirde yeni bir işle uğraşırlar.
Kadınlar girişimciliğe atılırken kişisel varlıklarına ve yaptığı birikimlere güvenirlir.	Erkekler girişimciliğe başlarken sermayelerinin yanı sıra, yatırımcıları, bireysel kredi ve banka kredilerini kullanmaktan çekinmezler.
Kadınlar orta seviyede yöneticilikte ve genelde hizmet sektöründe deneyimlidirler.	Erkekler imalat, finans ve teknik alanlarda deneyimlidirler.
Kadınlar erkeklere oranla kendilerine daha az güvenirlir ve çok kuralcıdır.	Kendilerine çok güvenirlir ve kadınlardan daha esnek yapıya sahiptirler
Kadınlar girişimciliğe genelde 35-40 yaşları arasında başlamaktadırlar.	Erkekler girişimciliğe 25-35 yaş aralığında başlamaktadırlar.
Kadın girişimciler genel olarak liberal sanat eğitimi almışlardır	Erkek girişimciler işletmeyle ilgili ve teknik eğitimler almışlardır.
Kadın girişimcileri destekleyenler sırasıyla; eşleri, yakın arkadaşları ve mesleki birliklerdir.	Erkek girişimcileri destekleyenler ise ilk sırada avukatları ve muhasebecileri gelmektedir, daha sonra eşleri yer almaktadır.
Kadın girişimciler genel olarak perakende, halkla ilişkiler ve eğitim sektörlerinde yer almaktadır.	Erkek girişimciler imalat, ithalat ve teknoloji alanlarında girişimcilik faaliyetinde bulunmaktadır.

Kaynak: (Hicrich ve Peters, 1998: Aktaran, İpçioğlu, 2011:100)

Tabloyu inceleyecek olursak, kadınları girişimciliğe yönelten sebebin başarı olduğunu görüyoruz. Erkeklerde ise bu daha çok ekonomik amaçlıdır. Yani erkekler girişimciliğe motive olurken maddiyat daha ön plandadır. Kadınların girişimciliğe

başlama nedenlerinden biride eski işlerinden hoşnut olmamalarıdır. Erkeklerde ise bu durum biraz daha keyfidir.

Tablo 1'e göre kadınlar işletmeyi kurarken kendi birikimlerinden yararlanırlar. Açtığı iş yerinin başarısız olması durumunda kredi borçlarını ödemeyeceğini düşünerek risk almamaktadırlar. Erkeklerde ise borçlanma daha fazla olmaktadır. Kadınlar yöneticilik alanında erkekler kadar tecrübeli değildir. Daha çok hizmet sektöründe deneyimleri vardır. Ayrıca kadınlar erkeklere göre daha kuralcılardır.

Tablo 1'de bahsedilen bir konu da kadın ve erkeklerin girişimciliğe başlama yaşlarıdır. Erkekler daha genç yaşta, ortalama 25-35 yaş aralığında işletme sahibi olurken, kadınlarda bu yaş aralığı 35-40 civarındadır. Kadınlar iş sahibi olurken en yakınlarından destek görürler. Kadın girişimcileri, eşleri, arkadaşları, yakın akrabaları ve mesleki birlikler desteklerken, erkeklerde yakınlarının desteği ilk sıralarda yer almamaktadır. Sektör bazında kadınlar genel olarak perakende, eğitim ve halkla ilişkiler gibi alanları tercih etmektedirler. Erkekler ise kadınlara göre daha ağır sektörlerde yer almaktadırlar.

Kadınlar girişimciliğe atılırken, erkeklere göre her ne kadar daha fazla sorunla karşılaşsalar da, zamanla karşılarına çıkan fırsatları iyi değerlendirerek kendilerini geliştirirler. Böylece erkek girişimcilerle var olan farkları zamanla kapatırlar.

3.5.Kadınları Girişimci Olmaya Yönelten Faktörler

Toplumun her alanında değişim gerçekleşmektedir. Bu değişim ve gelişim sürecinden girişimcilik sektörü de etkilenmektedir. İş hayatında giderek erkeklerin egemenliği azalmakta ve kadınlar da artık iş hayatında yer almaya başlamaktadır. Kadınlar artık "eş", "anne" gibi kavramlarla yetinmeyecek bilince sahip olmuşlardır. Bu bilinçlenme kadınları girişimci olmaya yöneltmektedir. Ekonomik sıkıntılar, işsizlik ve boşanma gibi nedenler kadınları girişimciliğe iten sebeplerden bazılarıdır (Jalbert,200:23).

Kadın girişimciler üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde, kadınların girişimciliğe yönelmesinin asıl nedeninin ekonomik unsurlar olduğu görülmektedir. Ekonomik bağımsızlığa kavuşma, ek gelir elde etme, kişisel ve ailevi sorumlulukları arasında denge kurma çabası, esnek çalışma saatleri ve çevresine kendini kanıtlama gibi faktörler kadınları girişimciliğe iten sebeplerdendir(Orhan ve Scott,2001:233).

Toplumsal ve ekonomik bağımsızlığı sağlamak isteyen kadınlar için girişimcilik bir kurtuluş yolu olarak görülmektedir(Şahin,2006:45).

Türkiye’de kadın girişimciler üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Sakarya ilinde 50 kadın girişimci üzerinde yapılan bir araştırmada kadınları girişimciliğe yönlendiren etkenlere değinilmiştir. Bunlar; ailenin geçimine katkıda bulunmak, eşinin işsiz olması, mesai ile çalışılan işlere eşinin izin vermemesi, bağımsız yaşama isteği ve iş bulamama gibi sebeplerdir(Fidan ve Yılmaz,2006:5).Kadınların iş kurma nedenleri ile ilgili Mersin’de 160 kadın girişimciyle kişiyle önemli bir araştırma yapılmıştır. Bunlar; kazanç sağlamak, bağımsız çalışma ve sosyal yaşama isteği gibi faktörler etkili olmuştur(Çakıcı,2003:87-88).

Özetlemek gerekirse kadınlar; ekonomik bağımsızlık, rahat bir yaşam isteği, ailenin geçimine katkı sağlamak, kendini ifade etmek, kariyer mücadelesi ve hak ettikleri saygıyı görmek için işletmelerini kurarlar.

3.6.Kadın Girişimcilikte Tipolojiler

Kadın girişimcilerin özelliklerine bakılarak sınıflandırıldığında, genelde dört tip kadın girişimcinin varlığına tanık oluyoruz. Bunlar geleneksel, yenilikçi, evcimen ve radikal kadın girişimci tipleridir(Kutanis ve Hancı,2004:459).

1. Geleneksel kadın Girişimci: Klasik kadın girişimci olarak da adlandırır. Asıl motivasyon kaynakları para kazanmak olan bu girişimci tipinde aile rolü esastır. Genel olarak bu girişimciler kuaför, yemek fabrikası ve bakım evi sahibi olmaktadır.
2. Yenilikçi Kadın Girişimci: Eğitim düzeyi geleneksel kadın girişimciden daha yüksek olmakla birlikte, bağımsızlıklarına da bir hayli düşkünlerdir. Teknolojiyle araları iyidir. Genellikle reklam, halkla ilişkiler ve pazar araştırması gibi işlerde çalışırlar.
3. Evcimen(Aileci) Kadın Girişimci: Ailelerinin uygun gördüğü alanlarda iş sahibi olan kadın girişimcilerdir. Bu tip girişimcilikte en önemli motive kaynağı, ailenin geçimine katkı sağlamaktır.
4. Radikal(Köklü) Kadın Girişimci: Bu tip kadın girişimciler her alanda erkeklerle eşit olduğunu düşünürler. Kadınlık olgusu özel bir motivasyon kaynağı oluşturmaktadır. Diğer kadın girişimci tiplerinden daha cesur ve daha radikal kararlar alırlar. Evli olsalar bile işleri, eşi ile birlikte ve eşit yürütmektedirler.

3.7.Türkiye’de Kadın Girişimciliğinin Gelişimi

Ülkemizde kadın girişimciliğinin gelişimine bakıldığında, Osmanlı imparatorluğunda bazı örneklerine rastlamak mümkündür. 13. Yüzyılda kadınların iş sahibi olmaları amacıyla oluşturulan; Konya, Kayseri ve Kırşehir illerinde kurulan Bacıyan-ı Rum adlı örgüt kadınların el sanatları hakkında gelişimine katkıda bulunmuş, ayrıca kadınların kentlerde iş sahibi olmalarını sağlamıştır. Bursa’da 1678 yılında 300 civarındaki iplik eğirme atölyesinin yarısından fazlasının kadınlara ait olduğu bilinmektedir. Ayrıca Osmanlı’da kadınlar genel olarak değirmencilik ve fırıncılıkla uğraşarak ekonomiye katkı sağlamışlardır(Altındal,1994:15-50).

Kadınların tarihsel süreç içerisindeki durumuna bakacak olursak, değişen koşullara uygun olarak bir şekilde iş hayatında yer almışlardır. Özellikle Balkan savaşı, birinci ve ikinci dünya savaşı esnasında erkeklerin büyük çoğunluğunun orduda görev alması sebebiyle, ülkede üretimin sağlanmasını kadınlar üstlenmiştir. Kadınlar bu dönemde azalan işgücüne katkı sağlamak amacıyla girişimcilik faaliyetlerine yöneldiler de erkeklerin terhis olmalarıyla beraber geleneksel ev işlerine geri dönüş yapmışlardır(Mardin,2000:14).

Cumhuriyetin ilk yıllarında kadın-erkek eşitliğinin sağlanması amacıyla birçok yenilik yapılmıştır. Kadınlar bu dönemde seçme ve seçilme hakkına kavuşmuş aynı zamanda eğitim ve öğrenim konusunda erkeklerle eşit hale getirilmiştir. Türk kadını 1961 Anayasası ile koruma altına alınmıştır. Anayasanın 12. Maddesinde şu ifade yer almıştır: “Türkiye’de cinsiyet farkı gözetilmeksizin herkes kanun önünde eşittir.” 1961 Anayasası’nın 43. maddesinde ise kadınların, gençlerin ve çocukların çalışma şartları bakımından korunacağı hükme bağlanmıştır.

Yapılan araştırmalara göre kadın hareketi Osmanlı İmparatorluğunun son dönemi olan 2.Meşrutiyetle birlikte başladığı, yeni Türk Devleti’nin kurulması ve Atatürk’ün reformlarıyla hız kazandığı şeklindedir(Gökakın,2000:109). Türkiye’de kadınların gerçek manada işgücüne katılımı 1950’li yıllara denk gelmektedir. Bu dönemde kırdan kente göçler artmış ve toplum kentleşmeye başlamıştır. 1980’li yıllara geldiğimizde ise tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de kadın girişimciliğinin önem kazandığını görüyoruz. Liberal ekonomiyle birlikte bu dönemde girişimcilik kültürü oluşmuş, kadınlar küçük işletmeler kurarak girişimcilik faaliyetlerinde bulunmuşlardır(Soysal,2010:88).

1992 yılına geldiğimizde, Türkiye’de kadın girişimciliği konusunda çok önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönemde kadın girişimciliği özendirilmeye çalışılmıştır. Kadınlara girişimcilik hakkında eğitim verilmeye başlanmış aynı zamanda kredi imkânları sağlanmıştır. Kadın girişimcilere her türlü destek sağlanarak, yaşanan problemler çözümlenmeye çalışılmıştır(Gürol,2006:241).

Ülkemizde kadınlar, hem ekonomik hem de sosyal konularda daha aktif olmaya başlasalar da kadın girişimciliği konusunda çoğu batılı ülkenin gerisinde kalmaktadır. Türkiye’nin sosyal ve ekonomik yönden daha fazla gelişmesini sağlamak için kadın girişimci sayısını artırmak ve onları dünya ile bütünleştirmek gerekir. Bu sayede hem ülkemizin en önemli problemlerinden biri olan işsizlik azalırken hem de halkın refah düzeyi artar.

3.8.Kadın Girişimcilerin Başlıca Sorunları

Bilgi toplumunda, sevgi ve hoşgörünün en önemli unsurlarından biri olan kadın, girişimcilik aşamasında karşılaştıkları sorunlar nedeniyle iş hayatında yeterince yer bulamamaktadır. Tecrübe ve bilgi eksikliği, müşterilerle iletişim kuramama, aileden oluşan tepkiler, yeteri kadar örgütlenememe, iş yeri edinmede yaşanan sıkıntılar, kendini kabul ettirmeme, güvensizlik, eğitim eksikliği, sermaye temini, donanım ve araç-gereç temini, vasıflı personel bulamama, bürokratik engeller, ödemeler ve piyasaların dalgalı oluşu kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunlardan bazılarıdır.

Dünya genelindeki tüm toplumlarda, fırsat ve yasal haklarla ilgili bazı çifte standartlar uygulanmaktadır. Her ne kadar bireyler arasında eşitlikten bahsedilse de uygulamada öyle olmamaktadır. Günümüzde en gelişmiş ülkelerde bile durum farklı değildir. Bahsettiğimiz bu ayrımcılıkların en önemlisi de kadın ve erkek arasındaki cinsiyet ayrımcılığıdır. Çalışma hayatında “cam tavan etkisi” olarak bilinen cinsler arası ayrımcılık tüm toplumlarda varlığını sürdürmektedir(Gürol,2000:18). İş hayatında yaşanan cinsiyet ayrımcılığı, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bir hayli fazladır. Son yıllarda ülkemizde kadınların iş hayatında daha etkin olması ve erkeklerle eşit şartlarda iş imkânlarının sağlanması için çeşitli önlemler alınsa da, ülkemizin sosyokültürel yapısından dolayı istenilen düzeye gelinememiştir.

Kadınların girişimci olmaları önünde yasal bir engel bulunmamaktadır. Ancak uygulamada sosyokültürel sebeplerden kaynaklı birçok zorlayıcı etkenle

karşılaşılmaktadır. Bu açıdan girişimci olmak isteyen kadınların karşılaştıkları sorunlardan bazıları şöyledir(Tekin,2005:330):

- Kadınların ev dışında çalışmalarının, toplum tarafından uygun görülmemesi,
- Eve bakmakla yükümlü kişinin erkek olduğu şeklindeki kanı ve kadınlardan ziyade öncelikle erkeklerin çalışması gerektiği düşüncesi,
- İşverenlerin öncelikle erkekleri tercih etmeleri ve kadınların iş hayatında başarısız olacakları önyargısı,
- Kadınların aile ve iş hayatındaki dengeyi sağlayacak destekten yoksun olmaları, bu konuda yeterince teşvik ve destek verilmemesi.

Türkiye’de kadın girişimcilerle ilgili yapılan araştırmalarda, kadınların iş kurarken karşılaştıkları ortak zorluklar şu şekildedir (Kutaniş ve Hancı,2004:458):

- Sosyokültürel ortamda, kalıplaşmış kadın rollerinin varlığı,
- Yeterli mesleki eğitimin olmaması,
- Aile içi yaşanan sorunlar ve aile bireylerince verilen tepkiler,
- İş yükünün zorlayıcı oluşu,
- Finans sağlama konusunda yaşanan güçlükler ve iktisadi teşviklere erişememek,
- Kadınların güvenilirlik sağlama konusunda erkeklerden daha fazla çaba harcamaları,
- Kadınların maddi özgürlükleri için yoğun çaba harcamaları gösterilebilir.

Türkiye’de kadın girişimcilerin başlıca özelliklerine baktığımızda genel olarak, eğitim düzeyi düşük, piyasa tecrübesi az ve teminat olarak gösterebilecekleri mal varlıkları kısıtlıdır. Bu nedenlerle değişkenlik gösteren ekonomik koşullarla baş etmekte zorlanırlar(Özar,2005:8). Buna ilave olarak kadınlar, iş kurma aşamasında sermaye sağlama konusunda zorlanmaktadırlar. Genele bakıldığında kadınların kendilerine ait bir mülke sahip olmadıkları görülmektedir. Bu durum nedeniyle bankalara teminat gösterememektedirler. Birçok banka kadınların kocalarından veya bir erkek garantörden kendi adlarına borç alabilmeleri veya teminat sebebiyle gayrimenkullerini ipotek etmeleri için izin almalarını istemektedir(Yetim,2002:88). Bazen de kredinin onaylanması için kadın girişimciler, kocalarıyla yazılı bir anlaşma yapmak zorunda kalmaktadır.

Kadının yaşam düzeyini yükselten ve statüsünü artıran, bireysel özgürlüğüne katkı sağlayan en önemli sebeplerden biri de eğitimidir(Sipahi,1997:67).Kadınların teknik becerilerini geliştirmek ve eğitimsel taktikler oluşturmak girişimcilik için

gereklidir. Eğitim düzeylerini yükselten, bilgi ve becerilerini artıran kadınlar, böylece erkeklerin hakim olduğu iş dünyasında yer edinme imkanı sağlar.

Türkiye’de istihdam sorununu ortan kaldırmak ve daha refah bir toplum seviyesine ulaşmak için kadın girişimcilere yeterli desteğin sağlanması gerekmektedir. Dolayısıyla kadın girişimciliğin desteklenmesi ve özendirilmesi ülkenin temel politikası haline getirilmelidir. Girişimci kadınların örgütlenebileceği, birlikte hareket edebilecekleri ve dayanışma içerisinde olabilecekleri bir yapı oluşturulmalıdır. Aynı zamanda girişimci olmak isteyen kadınları cesaretlendirecek teşvikler verilmelidir.

3.9.Kadın Girişimciliğe Destek Veren Ulusal ve Uluslararası Kurumlar

Kadın girişimcilere yapılan destek ilk olarak 1990’lı yıllarda başlamış ve günümüze kadar artarak devam etmiştir. 1990’lı yılların ilk yarısında kadın girişimcilere destek için kredi imkanları sağlama yoluna gidilmiştir. 90’ların ikinci yarısında uygulanan temel politikalar ise, kadınların işgücüne katılım oranlarındaki hızlı düşüşün önüne geçmek ve kentlerde yaşanan yoksulluğa çare bulma konusunda ki çabalar yer almaktadır. Günümüzde de kadın girişimcilere destek veren birçok kurum ve kuruluş vardır. Bu kurum ve kuruluşlar kadın girişimcilere destek vermek için çeşitli projeler gerçekleştirmektedirler. Bu program ve projelerin temelinde yer alan nedenler, aynı zamanda tasarım ve uygulama aşamasını da etkilemektedir(Ecevit,2007:39).Kadın girişimciliğinin gelişmesi için, kadınların iş yeri açmalarına yardımcı olmak gerekir. Bunun içinde öncelikle sağlıklı girişimcilik ortamının oluşturulması şarttır. Kadın girişimciliğin geliştirilmesi için gelişmiş ülkelerde, uygun çalışma ortamı için finansal kaynakların yanı sıra, danışmanlık ve eğitim hizmetleri verilmektedir. Ülkemizde de bu yönde çalışmalar yapılmasına rağmen, yeterliliği konusunda tartışmaya açıktır.

Kadın girişimciliğe destek veren bazı kurum ve kuruluşlar aşağıda özetlenmiştir:

Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB): Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB): 1993 yılında Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesine kurulmuş bir kurumdur. KOSGEB sanayi sektöründe faaliyetlerde bulunarak KOBİ’lere çeşitli destekler vermektedir(KSSGM). Son yıllarda KOSGEB kadın girişimcilere yönelik çalışmalar yaparak kadın girişimciliğini desteklemektedir. KOSGEB girişimcilik konusunda duyarlılığın artması için 2012 yılından bu yana Halkbank’ın da desteği ile “KOBİ ve Girişimcilik Ödülleri” vermeye

başlamıştır. Bu ödüllerin içerisinde yer alan bir ödül de “Yılın Kadın Girişimcisi Ödülü”dür(www.turkiyegirisimcileri.org). Bu tür ödüller kadın girişimcilere motivasyon kaynağı oluşturmaktadır.

Kadın Girişimcileri Destekleme Derneği (KADİGER): KADİGER 2002 yılında 38 kadın girişimci tarafından kurulan bir sivil toplum derneğidir. Şuan 200 den fazla üyesi bulunan bu kuruluşun temel amacı kadın girişimciliği ve liderliğini geliştirmektir. İstanbul başta olmak üzere Anadolu'nun birçok yerindeki kadın girişimcilere iş kurma ve geliştirme süreçlerinde eğitim ve danışmanlık hizmeti veren önemli bir yapıdır. KADİGER verimlilik bakımından kadınların atıl durumdaki potansiyellerini harekete geçirip, daha profesyonel ve daha piyasaya yönelik işlerinin geliştirilmesine katkı sağlar(Ecevit,2007:40). KADİGER vizyon olarak “geleceğin iş dünyasında etkin kadın girişimciler yaratmak”, misyon olarak da “ekonomik değer yaratan kadın girişimci sayısını artırarak ekonomiye katkı sağlamak” olarak belirlerken, derneğin üye sayısı da gün geçtikçe artmaktadır(Türk,2005:154).

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB): 6 Şubat 1952 yılında faaliyete başlayan TOBB, özel sektörün Türkiye'deki mesleki üst kuruluşu aynı zamanda yasal temsilcisidir. Amacı odalar ve borsalar arasındaki birliği sağlamak, üyelerinin mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, üyelerinin birbirleriyle ve halkla ilişkileri konusunda dürüstlüğü ve mesleki ahlakın gereklerini yerine getirme konusunda yardımcı olmak. TOBB, bünyesinde yer alan kadın girişimciler için son dönemlerde düzenlediği seminer ve toplantılarla özellikle de finans konularında bilgiler vererek teşvik etmektedir(www.tobb.org.tr,2017).TOBB'nin bir alt birimi olan Kadın Girişimciler Kurulu, ülke çapında kadın girişimciliğinin gelişmesi ve yaygınlaşması için İcra Komitesine öneriler sunar. İcra Komitesi de, Türkiye'de kadın girişimciliğinin nitelik ve nicelik olarak gelişmesi ve daha donanımlı hale getirilmesi için politikalar belirler ve girişimcilik kültürünün kadınlar arasında gelişmesine öncülük eder.

Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV): Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV), 1986 yılında kurulmuş bir sivil toplum örgütüdür. Kuruluş amacı dar gelirli kadınları sosyal ve ekonomik yönden güçlendirmek ve onların yerel kalkınmaya katılımlarını sağlamaktır(Azap,2006:10). KEDV çalışan annelere, çocuk bakımı, aile içi destek ve aile planlaması konularında eğitim vermektedir. Son zamanlarda KEDV, çalışan annelere nasıl iş kuracakları ve nasıl başarılı girişimci olunacağı yönünde bilgiler vermektedir (www.kedv.org.tr,2017).

Türkiye Genç İşadamları Derneği (TÜGİAD):1986 yılında İstanbul'da kurulmuştur. Yapısal olarak, üyelik ve aidat bakımından TOBB'ne benzetilmekle birlikte, TÜGİAD üyesi kadın girişimci sayısı daha azdır. Kendi içerisinde bir girişimcilik komisyonu vardır. Komisyonun asıl amacı Türkiye'de girişimciliğin geliştirilmesi, girişimciliğin önündeki engellerin kaldırılması ve toplumda girişimcilik ruhunu oluşturmaktır. TÜGİAD kadın girişimcilere çıraklık, finansman ve pazarlık konularında seminerler vererek destek çıkmaktadır(www.tugiad.org.tr,2017).

Kadınlarla Dayanışma Vakfı (KADAV): 1999 yılında gerçekleşen Marmara Depremi'nin yaşattığı olumsuz sonuçları gidermek ve deprem bölgesindeki kadınlara destek olmak amacıyla bir kadın platformu tarafından kurulmuştur. KADAV depremden 2 yıl sonra tüzel kişiliği kazanmıştır. Ardından kadınların güçlenmesini sağlamak için sosyal ve ekonomik yönden gerekli imkan ve araçlarla birlikte, onlarla dayanışma içinde olmaya çalışmıştır. KADAV kendi işini kurmak isteyen kadınlara gerekli girişimcilik eğitimleri de vermektedir.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (BMKP-UNDP): Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Birleşmiş milletlerin sosyal ve ekonomik yönden kalkınma sağlayacak çeşitli alanları ile ilgilenen bir kurumdur. UNDP kadınların kalkınma ve sektörel bazda öncelik kazanarak güçlenmesine katkıda bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye'ye yönelik çeşitli çalışma ve proje gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda Güneydoğu Anadolu Projesi-Girişimci Destekleme Merkezleri'nin (GAP-GİDEM) kuruluş aşamasında yer almış ve programda kadın girişimcilere gerekli değer verilmesi yönünde ısrarcı olmuştur.

Avrupa Birliği (AB-EU): Avrupa Birliği kadın-erkek eşitliğine yönelik çalışmalarını "İstihdam ve Sosyal işler" başlığı altında incelemektedir. AB kadın girişimciliğin gelişmesi için birçok projeye destek sağlamaktadır. Bu projelerden GAP-GİDEM projesine AB finansman desteği sağlamaktadır.

Dünya Bankası (DB-WB): Dünya bankası geliştirmekte olan ülkelere finansal ve teknik konularda yardım sağlayan uluslar arası bir örgüttür. Uluslar arası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD) ve Uluslar arası Kalkınma Birliği (IDA), Dünya Bankası bünyesinde yer alan kalkınmaya yardımcı kuruluşlardır. Türkiye açısından, Dünya Bankası'nın istihdama yönelik en önemli projesi İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun (İŞKUR) yönetimindeki istihdam ve eğitim projesidir. Bu projenin kadın girişimcileri ilgilendiren kısmını, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü (KSSGM)

üstlenmektedir. KSSGM tarafından yapılan faaliyetlerin temel amacı; kadın girişimci adaylarının, erkeklerin egemenliğindeki iş alanlarında istihdam sağlamasına yönelik yardımcı olmaktır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (UCO-ILO): Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), işgücü piyasasında kadınlarla erkeklerin eşit fırsatlar sağlanması için kadın girişimcilere destek vermektedir. ILO, Kadın Girişimciliğinin Geliştirilmesi ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği (WEDGE)'nin bir bileşeni olan Küçük Girişimciliği Geliştirme Programı (SEED) kapsamındaki çalışmaları ile kadın girişimcilere destek olmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü, ticari beceriyi geliştirmeye ilgili “Kendi İşini Kur” adıyla bilinen uluslararası eğitim programı bulunmaktadır. Türkiye’de GAP ile işbirliği yaparak 2000 ve 2001 yıllarında “Kendi İşini Kur” programını yürütmüştür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ARAŞTIRMANIN METODU

Bu bölümde araştırmaya katılan kadın girişimcilerin seçilmesi, anket formlarının hazırlanması, anketlerin kodlanması, verilerin analiz edilmesi ve verilerin analiz edilmesinde kullanılan yöntemler hakkında bilgiler verilmektedir

4.1.Araştırmanın Uygulanması ve Veri Toplama Teknikleri

Bu araştırmada anket ve mülakat teknikleri bir arada kullanılmıştır. Amacımız farklı verilere ulaşabilmek ve bu veriler ışığında doğru bir analiz yapmak olmuştur. Bu amaçla anketlerin uygulanması esnasında ve mülakatların gerçekleştirilmesi anında kadın girişimcilere sürecin gönüllülük esaslı olduğu özellikle belirtilmiştir. Öte yandan anketlerin ve mülakatların kişilerin çalışma ortamlarında gerçekleştirilmiş olması, verilerin daha samimi ve gerçekçi olmasına zemin hazırlamıştır.

4.2.Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmaya dahil edilen kadın girişimciler, Malatya Ticaret ve Sanayi Odasına ve Esnaf ve Sanatkarlar Odasına kayıtlı kadın girişimcileri kapsamaktadır. Araştırmanın örnekleme ise 105 kadın girişimcilerden oluşmaktadır.

Hazırlanan anketler Temmuz 2017 tarihinden itibaren doğrudan görüşme yoluyla kadın girişimcilere uygulanmıştır. Ağustos 2018 tarihine kadar 132 kadın girişimciye ulaşılmıştır. 27 kadın girişimci anket çalışmasına katılmayı kabul etmemiş, geriye kalan 105 kadın girişimci ise çalışmaya katılmıştır. Sonuç olarak %79,54 'lük bir dönüş oranı elde edilmiştir. Bu oran anket çalışmalarına kıyasla yüksek bir orana tekamül etmektedir.

4.3. Araştırmanın Analizi

Uygulanan 105 adet anketin tamamı kadın girişimcilere uygulanmıştır. Araştırma sorularının anlaşılır olup olmadığı, amacına uygunluğu ve maddi bir hatanın var olup olmadığı 26 kişilik bir gruba pilot çalışması yapılarak kontrol edilmiştir.

Yapılan araştırmanın bulgularının analizinde, SPSS Statistics 25.00 programı kullanılmıştır. Ankete ve mülakata katılan kadın girişimcilerin, sosyo-demografik ve tanıtıcı özellikleri ve süreç hakkındaki düşünceleri; yüzdelik dağılımlar, ortalama ve standart sapmalar üzerinden mevcut algıları yorumlanmaya çalışılmıştır.

4.4. Araştırmanın Hipotezleri

Temel Hipotez

H1: Kadınların Malatya ilinde girişimcilik faaliyetinde bulunmaları dezavantaj oluşturmaktadır.

Alt Hipotezler

H2: Kadınların ekonomik bağımsızlığa sahip olma isteği kendi işlerini kurmada etkili nedendir.

H3: Kadın girişimcilerin sermayeleri genellikle kişisel birikimler ve ailenin yardımlarından oluşmaktadır.

H4: Kadın girişimciler başarılı olmanın sırrını eğitimde görürler.

H5: Kadın girişimcilerin karşılaştıkları en önemli zorlukların başında borç ödemeleri gelmektedir.

H6: Kadın girişimciler vergileri engel olarak görürler.

H7: Kadınların girişimci olmaları ailevi ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir.

H8: Kadın girişimciler gelecekte işi büyütmeyi asıl hedef olarak görürler.

H9: Kadın girişimciler genel olarak mesleklerinin kadınlık rollerini olumsuz etkilediklerini düşünürler.

H10: Kadınların, girişimci olmalarıyla birlikte kendilerine olan güvenleri eskiye oranla artacaktır.

H11: Kadın girişimciler iş ve aileden kaynaklı stres yaşamamaktadırlar.

4.5.Anket Formunun hazırlanması

Araştırmanın amaçlarını gerçekleştirmek için hazırlanan anket formundaki soruların belirlenmesinde çeşitli kaynaklardan yararlanılmıştır. Özellikle Sabite Güleç'in Kadın Girişimciliği-Karaman Örneği" adlı 2011 yılında yayımladığı yüksek lisans tezi ana kaynağımızı oluşturmaktadır. Bunun dışında Ayşegül Hancı'nın 2004'de yayımladığı; "Girişimcilikte Cinsiyet Faktörü ve Kadın Girişimciler Üzerine Bir Araştırma"ayrıca Hülya Şekerlere ait olan 2006 yılındaki çalışma; "Kadın Girişimciler, Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri" başlıca kaynaklar arasında yer almaktadır.

Hazırlanan sorular Malatya ilindeki kadın girişimcilerin özelliklerini belirlemek, varsa sorunlarına çözüm bulabilmek amacıyla belirlenmiş olup, genelde sorularda kısa ve anlaşılması güç olmayan cümleler kullanılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.BULGULAR VE YORUMLAR

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvan	Sayı	Yüzde
Esnaf	83	79,0
Eczacı	12	11,4
Muhasebeci	4	3,8
Diğer	6	5,71
Toplam	105	100

Tablo 2’de de görüldüğü gibi araştırmaya katılan kadın girişimcilerin büyük çoğunluğu (79,0) “esnaf” oluşturmaktadır. Daha sonra (11,4) “eczacı”, (3,8) “muhasebeci” ve (5,71) “diğer” meslek grupları yer almaktadır.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Doğum Yıllarına Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	3	2,9
1950-1959	5	4,8
1960-1969	10	9,5
1970-1979	38	36,2
1980-1989	36	34,3
1990 ve Sonrası	13	12,4
Toplam	105	100,0

Tabloya göre, anket çalışmasına katılan Malatya’daki kadın girişimcilerin çoğunluğu (36,2) “1970-1979” yılları arasında doğmuştur. Daha sonra büyük bir çoğunluğu (34,3) “1980-1989” yıllarında doğmuş kişiler oluşturmaktadır. Ayrıca (12,4) “1990 ve sonrası”, (9,5) “1960-1969”. (4,8) “1950-1959” yılları arasında doğan kadın girişimciler yer almaktadır. Çalışmaya katılan (2,9) kadın girişimci ise yaşını

belirtmemiştir. Bu tablodan anlaşılacağı üzere Malatya'daki kadın girişimcilerin büyük bir çoğunluğu orta ve yetişkin yaş grubundaki kişilerden oluşmaktadır.

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Doğum Yerlerine Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	1	1,0
Malatya Merkez	55	52,4
Malatya ilçe, kasaba veya köyünde	25	23,8
Malatya'ya komşu iller	13	12,4
Diğer	11	10,5
Toplam	105	100,0

Tabloda çalışmaya katılan 105 kadın girişimcinin nerede doğdukları yer almaktadır. Büyük çoğunluk ile (52,4) “Malatya merkez”, beraberinde (23,8) “Malatya ilçe, kasaba veya köyünden” kişiler çalışmaya katılmıştır. Ayrıca (12,4) “Malatya'ya komşu iller” ve (10,5) “diğer” cevabı verilmiştir. Yalnızca bir kişi ise bu soruya yanıt vermemiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere Malatya'da ki kadın girişimcilerin büyük çoğunluğu Malatya ve yakın çevresinde doğmuştur.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	1	1,0
Okur - yazarlık yok	3	2,9
Okula gitmediği halde okur-yazar	1	1,0
İlkokul mezunu	13	12,4
Ortaokul veya lise mezunu	55	52,4
Lisan veya önlisans mezunu	32	30,5
Toplam	105	100,0

Tabloda çalışmaya katılan kadın girişimcilerin öğrenim durumu yer almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu (52,4) “ortaokul ve lise mezunu” ve (30,5) “lisans veya önlisans mezunu” kişilerden oluşmaktadır. Daha sonra (12,4) “ilkokul mezunu”. (2,9)

“okur-yazarlık yok” ve (1) “okula gitmediği halde okur-yazar” kişiler yer almaktadır. Bir kişi ise soruya yanıt vermemiştir. Tablodan çıkarılacak sonuçsa Malatya ilindeki kadın girişimcilerin büyük çoğunluğunun belirli bir düzeyde tahsil görmüş kişilerden oluşmasıdır.

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Yabancı Dil Bilgi Seviyesine Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	10	9,6
Var	21	20,0
Yok	74	70,5
Toplam	105	100,0

Tablo 6’da kadın girişimcilere yabancı diliniz var mı sorusu soruldu. Çalışmaya katılan girişimcilerin büyük çoğunluğu (70,5) “yok” cevabı verirken, az sayıda kişi de (22,0) “var” cevabı verdi. Ayrıca katılımcıların bir kısmı (9,6) ise bu soruya yanıt vermemiştir. Tabloda kadın girişimcilerin büyük bölümünün yabancı dil bilmediğini görmekteyiz.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	1	1,0
Bekar	20	19,0
Dul	6	5,7
Boşanmış	6	5,7
Evli	72	68,6
Toplam	105	100,0

Tablo 7’de Malatya ilinde çalışmaya katılan kadın girişimcilerin medeni durumları yer almaktadır. Girişimcilerin büyük çoğunluğu (68,6) “evli” kişilerden oluşmaktadır. Daha sonra sırasıyla (19) “bekar”, (5,7) “dul”, (5,7) boşanmış kişiler yer almaktadır. Ayrıca bir kişi bu soruya yanıt vermemiştir. Tabloda evli kadın girişimci sayısının bir hayli fazla olduğunu görüyoruz. Evli kadın girişimci sayısının fazla

olmasını, girişimcilerin eşinden veya ailesinden alınan desteklerin varlığına bağlayabiliriz.

Tablo 8: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Eşlerinin Mesleki Durumlarına Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	29	27,6
Memur	12	11,4
İşçi	4	3,8
Serbest meslek	21	20,0
Esnaf veya ticaret erbabı	30	28,6
Emekli	7	6,7
Diğer	2	1,9
Toplam	105	100,0

Tablo 8’de araştırmaya katılan kadın girişimcilerin eşlerinin mesleki durumları yer almaktadır. Kadın girişimcilerin eşlerinin büyük çoğunluğu (28,6) “esnaf veya ticaret erbabı” grubunda yer alıyor. Daha sonra (20,0) “serbest meslek”, (11,4) “memur”, (6,7) “emekli”, (3,8) “işçi” ve (1,9) “diğer” meslek gruplarında yer almaktadır. Ayrıca bu soruya girişimcilerin (27,6) yanıt vermemiştir. Kadın girişimcilerden çoğunun eşinin esnaf ve ticaret erbabı olması çok manidardır. Bu tablodan şu sonucu çıkarabiliriz, eşi ticaretle uğraşan kadın girişimciler, girişimcilik sürecinde eşinden olumlu yönde destek almıştır.

Tablo 9: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Çocuk Sayılarına Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	20	19,0
Çocuk yok	14	13,3
1-2 çocuğum var	47	44,8
3-4 çocuğum var	22	21,0
5 ve daha fazla çocuğum var	2	1,9
Toplam	105	100,0

Tablo 9’da araştırmaya katılan kadın girişimcilerin çocuk sayıları belirtilmektedir. Buna göre (44,8) “1-2 çocuğumuz var” cevabı ilk sırada yer alırken daha sonra (21,0) “3-4 çocuğumuz var”, (13,3) “çocuk yok” ve (1,9) “5 ve daha fazla çocuğumuz var” cevabı verilmiştir. Bu soruyu (19,0) cevapsız bırakmıştır. Genel olarak tabloyu incelediğimizde soruya cevap veren kadın girişimcilerin çoğunluğu çocuk sahibi kişilerden oluşmaktadır.

Tablo 10: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Ev İşlerini Yürütmeye Aldıkları Desteğe Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Devamlı temizlikçi desteği	20	19,0
Ailemden destek	14	13,3
Bakıcı desteği	71	67,6
Toplam	105	100,0

Tablo 10’da ev işlerini yürütmek ve çocuk bakımı için destek alıyor musunuz sorusuna verilen cevaplar gösterilmektedir. Buna göre kadın girişimcilerin büyük çoğunluğu (67,6) “bakıcı desteği” aldıklarını belirtmektedir. Bununla birlikte (19,0) “devamlı temizlikçi desteği” ve (13,3) “ailemden destek” cevapları verilmiştir. Tablodan çıkan verilerden hareket edecek olursak çocuk sahibi kadın girişimciler, ev işlerinde ve çocuk bakımında tek başlarına mücadele etmekte zorlanmaktadırlar. Bu zorluklarla mücadele etmek amacıyla da çeşitli yardımcı desteklere başvurmaktadırlar.

Tablo 11: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Girişimcilik FaaliyetineBaşlamadan Önce Herhangi Bir İş Yapıp Yapmadıklarına Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	8	7,7
Evet	26	24,8
Hayır	71	67,6
Toplam	105	100,0

Tablo 11’da bu işe başlamadan önce maddi getirisi olan bir işte çalışıyor muydunuz sorusu sorulmuştur. Kadın girişimciler çoğunlukla (67,6) “hayır” ve bir kısmı ise (24,8) “evet” cevabını vermiştir. Bu soruyu katılımcıların çok azı (7,7) cevapsız bırakmıştır. Tabloyu yorumlayacak olursak, daha önce herhangi bir işte çalışmayan kadın girişimciler, girişimci olma konusunda daha meyilli ve daha cesur oldukları görülmektedir.

Tablo 12: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Girişimcilik FaaliyetineBaşlamadan Önceki Faaliyetlerine Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	71	67,6
Memur	4	3,8
İşçi	7	6,7
Emekli	1	1,0
Esnaf veya ticaret erbabı	14	13,3
Serbest meslek	1	1,0
Aynı işi ücretli yapıyordum	4	3,8
Diğer	3	2,9
Toplam	105	100,0

Tablo 12’da kadın girişimcilerin daha önce hangi işi yaptıkları gösterilmektedir. Tablo 11’de de belirtildiği üzere katılımcıların (67,6) büyük bir kısmı daha önce bir iş yapmadıkları için bu soruyu yanıtızsız bırakmışlardır. Katılımcılar en fazla (13,3) “esnaf ve ticaret erbabı” ve (6,7) “işçi” yanıtını vermiştir. Daha sonra sırasıyla (3,8) “memur”. (3,8) “aynı işi ücretli yapıyordum”, (2,9) “diğer”, (1,0) “serbest meslek” ve (1,0) “emekli” gibi meslek gruplarında çalıştıklarını belirtmişlerdir. Tablodan çıkaracağımız sonuç şu olmalıdır, daha önce esnaf ve ticaret erbabı olan kadın girişimciler yine mesleklerinin devamı niteliğindeki girişimcilik sektörüne katılmışlardır.

Tablo 13: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin İş Hayatında Geçirmiş Olduğu Sürelere Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	3	2,9
1 yıl	24	22,9
2-4 yıl	22	21,0
5-7 yıl	20	19,0
8 yıl ve üstü	36	34,3
Toplam	105	100,0

Tablo 13’de Malatya ilindeki kadın girişimcilerin ne kadar süredir kendi işlerini yaptıkları gösterilmektedir. Tabloya göre en çok (34,3) “8 yıl ve üstü” hemen ardından (22,9) “1 yıl” yanıtları verildiği görülmektedir. Daha sonra (21,0) “2-4 yıl” ve (19,0) “5-7 yıl” yanıtları verilmiştir. Bu soruyu bir kısım kadın girişimci (2,9) yanıtı bırakmıştır. “8 yıl ve üstü” çalışan kadın girişimci sayısının fazla olması Malatya ilindeki kadın girişimcilerin, girişimcilik sektöründe istikrarlı olduklarının bir göstergesidir.

Tablo 14: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Girişimci Olma Nedenlerinin Önem Derecesine Göre Dağılımı

	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Ailemin ihtiyaçlarını karşılamak	3,419	0,632
Ekonomik bağımsızlığı sağlamak	3,190	0,708
Bildiğim işi yapmak	2,952	0,825
İş dünyasına geçiş yapmak için	3,248	0,476
Sosyalleşmek için	3,219	0,620
Hedeflerimi gerçekleştirmek için	3,381	0,488
Zamanımı değerlendirmek için	3,305	0,557
İnsanlara fayda sağlamak için	3,371	0,639
Becerilerimi kullanmak için	3,181	0,744
Evden çıkmak için	2,800	1,041
Parasal olarak rahata kavuşmak için	3,133	0,910
Önceki işimi beğenmediğim için	1,724	1,122
İşsiz kaldığım için	2,124	1,141
Diğer (Belirtiniz)	0,000	0,000

Tablo 14’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan kadın girişimcilerin büyük çoğunluğu (3,419) “ailemin ihtiyaçlarını karşılamak” için girişimci olmayı tercih etmişlerdir. Bununla birlikte (3,381) “hedeflerimi gerçekleştirmek” amacıyla girişimci olmak istemişlerdir. Daha sonra sırasıyla (3,371) “insanlara fayda sağlamak” için, (3,305) “zamanımı değerlendirmek” amacıyla, (3,248) “iş dünyasına geçiş yapmak” için, (3,190) “ekonomik bağımsızlığı sağlamak” için, (3,181) “becerilerimi kullanmak için”, (3,133) “parasal olarak rahata kavuşmak için”, (2,952) “bildiğim işi yapmak” için, (2,800) “evden çıkmak için”, (2,124) işsiz kaldığım için”, (1,724) “önceki işimi beğenmediğim için” girişimciliğe başladıkları görülmektedir. Tabloda çıkan sonuçlara göre kadın girişimcilerin işe başlamalarındaki en önemli sebepler ekonomik sebeplerdir. Genel olarak parasal rahatlık, ailevi ihtiyaçları karşılamak ve ekonomik bağımsızlığa kavuşmak için girişimci olduklarını görmekteyiz.

Tablo 15: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin İhtiyaç Duydukları Sermayeyi Temin Etme Araçlarına Göre Dağılımı

	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Kişisel ve aileden kaynaklı birikimler	2,400	0,674
Akraba ve arkadaşlardan borçlanma	1,800	0,739
Banka kredisi	2,114	0,788
Karşılıksız destek	1,419	0,585
Diğer ortaklar	1,486	0,574
Miras	1,133	0,369
Diğer (Belirtiniz)	0,010	0,098

Tablo 15’de kadın girişimcilerin sermaye kaynaklarının ne olduğu yer almaktadır. Tabloyu değerlendirecek olursak; (2400) “kişisel ve aileden kaynaklı birikimler” kadın girişimcilerin iş kurarken yararlandıkları en önemli sermaye olduğu görülmektedir. Sermaye kaynaklarının ikinci sırasında (2,114) “banka kredisi” yer almaktadır. Daha sonra sırasıyla (1800) “akraba ve arkadaşlardan borçlanma”, (1,486) “diğer ortaklar”, (1,419) “karşılıksız destek” ve (1,133) “miras” diğer sermaye kaynaklarını oluşturmaktadır. Tablodan da anlaşıldığı üzere Malatya ilindeki kadın girişimcilerin büyük çoğunluğunun işe başlarken karşılıksız destek almadıkları görülmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere, karşılıksız desteğin ya kadın girişimciler tarafından yeteri kadar bilinmemesi ya da görevli organların kadın girişimcilere çok fazla ulaşamamasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 16: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin İşlerini Kurarken Karşılaştıkları Sorunların Önem Derecesine Göre Dağılımı

	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Sermaye temini	3,695	1,084
Bürokratik işlemler	2,933	1,416
Tecrübesizlik	2,581	1,321
Mekân seçimi	3,314	1,266
Kira ücretleri	3,171	1,297
Elaman bulma	3,486	1,169
Pazarda yer edinme	3,610	1,070
Ailevi sorunlar	1,524	0,695
Diğer (Belirtiniz)	0,000	0,000

Tablo 16’da Malatya’daki kadın girişimcilerin iş kurarken karşılaştıkları zorluklar yer almaktadır. Anket çalışmasına verilen cevaplarda, (3,695) ile “sermaye temini” karşılaştıkları en büyük zorluk olarak görülmektedir. Girişimci kadınların diğer bir sorunu ise (3,610) ile “pazarda yer edinme” olduğu görülmektedir. Bunun devamında (3,486) “elaman bulma”, (3,314) “mekân seçimi”, (3,171) “kira ücretleri”, (2,933) “bürokratik işlemler”, (2,581) “tecrübesizlik”, (1,524) “ailevi sorunlar” gibi güçlüklerle karşılaşmışlardır. Tablodaki seçeneklere verilen cevapların birbirine çok yakın olması girişimci olurken kadınların çok fazla sorunla karşı karşıya geldiklerinin bir göstergesidir. Fakat önemli bir başka sonuç ise Malatya ilindeki kadın girişimcilerin büyük kısmı işlerini kurarken ailevi sorun yaşamamıştır. Bu da daha önceki tabloları destekler niteliktedir. Yani şu yorumu yapabiliriz, Malatya’da aileler, kadınlara girişimcilik sürecinde destek olmaktadır.

Tablo 17: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Faaliyetlerini Malatya İlinde Sürdüremelerinin Dezavantaj Olduğu düşünüyor musunuz Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	2	1,9
Evet	24	22,9
Hayır	49	46,7
Kısmen	30	28,6
Toplam	105	100,0

Tablo 17’de kadın girişimcilerin Malatya ilinde girişimcilik faaliyetinde bulunmalarının sorun teşkil edip etmediği gösterilmektedir. Kadın girişimcilerin çoğunluğu (46,7) “hayır” Malatya’da girişimci olmak dezavantaj oluşturmuyor yanıtını vermiştir. Daha sonra sırasıyla (28,6) “kısmen” dezavantaj oluşturuyor ve (22,9) “evet” dezavantajlıdır yanıtları gelmiştir. Araştırmaya katılan 2 kadın girişimci ise bu soruya yanıt vermemiştir. Kadın girişimcilerin yarıya yakını Malatya ilinde girişimci olmanın sıkıntı yaratmadığını savunmaktadırlar. Daha önce yapılan araştırmaları baz alırsak, kadın girişimcilerin memnuniyet seviyesinin çoğu doğu iline göre fazla olduğunu görmekteyiz.

Tablo 18: Girişimcilik Faaliyetinizi Malatya’da Yapıyor Olmanızın Sizin İçin Bir Dezavantaj Olduğunu Düşünüyor Musunuz Sorusuna Evet ya da Kısmen Diyenlerin Başlıca Sebeplerine Göre Dağılımı

	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
İş çevresinde çalışan kişilerin çoğunun erkek olması	1,552	1,754
Pazar yapısı	1,076	1,222
Toplumun değer yargıları	1,371	1,463
Toplumda yaygın olan kadın rollerinin oluşturduğu baskı	1,381	1,490
Ailevi sorunlar	1,648	1,776
Malatya piyasasının yetersiz olması	1,095	1,327
Diğer	0,038	0,275

Tablo 18’in değerlendirmesi sonucunda kadın girişimcilerin, girişimcilik faaliyetlerinin Malatya’da yapıyor olmasının en önemli dezavantajı (1,648) ile “ailevi sorunlar” olduğunu düşünmektedir. (1,552) “iş çevresinde çalışan kişilerin çoğunun erkek olması” önemli dezavantaj olarak görülmektedir. (1,381) “toplumda yaygın olan kadın rollerinin oluşturduğu baskı” , (1,371) “toplumun değer yargıları”, (1,095) “Malatya piyasasının yetersiz olması” ve (1,076) “Pazar yapısı” kadın girişimcilerin, Malatya’da girişimcilik faaliyetlerini yürütürken olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Verilen cevapların birbirine yakın olması kadın girişimcilerin birden fazla faktörü dezavantaj olarak gördüğünü göstermektedir.

Tablo 19: Kadın Girişimcilerin Kendi İşlerinde Çalışmasının Yaşamlarındaki Diğer Sorumluluklarını Nasıl Etkilediğine Göre Dağılımı

	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Sorumluluklarım bakımından engel oluşturmuyor	2,371	1,179
Evdeki işlerimi aksatmama neden oluyor	2,610	1,079
Aileme vakit ayıramıyorum	2,581	1,045
Kendime vakit ayıramıyorum	2,267	1,059
Diğer	0,086	0,462

Tablo 19’da kadın girişimcilerin “kendi işinizde çalışmanız yaşamınızdaki diğer sorumlulukları nasıl etkiliyor” sorusuna verdikleri cevaplara bakacak olursak genel olarak olumsuz etkilendiklerini görmekteyiz. Kadın girişimcilerin yakındıkları konular (2,610) “evdeki işlerimi aksatmama neden oluyor” , (2,581) “aileme vakit ayıramıyorum” ve (2,267) “kendime vakit ayıramıyorum” dur. Azımsanmayacak sayıda kadın girişimci ise bu soruya (2,371) “sorumluluklarım bakımından engel oluşturmuyor” cevabını vermiştir. Tabloya göre kadın girişimcilerin yaklaşık $\frac{3}{4}$ ’ünün, girişimcilik faaliyetlerini sürdürürken yaşamlarındaki diğer sorumlulukları olumsuz yönde etkilediğini düşünmektedirler.

Tablo 20: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Faaliyetleri Sırasında Karşılaştıkları Sorunların Önem Derecesine Göre Dağılımı

	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Pazarın durgun olması	3,571	1,134
Borçlar	3,400	1,088
Vergiler	3,790	0,937
Bürokratik engeller	2,867	1,136
Kredi sağlayamama	2,743	1,101
Çalışanlarla ilgili sorunlar	2,790	1,276
Müşterilerle ilgili sorunlar	3,276	1,197
Tecrübesizlik	2,410	1,080
Donanım, araç-gereç gibi bazı teknik sorunlar	2,838	1,039
Ailevi ilişkiler	1,876	0,895
Yorgunluk	3,714	1,230
Zamanla değişen teknolojik gelişmelere ayak uyduramama	2,371	1,280
Diğer	0,000	0,000

Tablo 20’de kadın girişimcilerin faaliyetleri sırasında karşılaştıkları zorluklar yer almaktadır. Tabloya göre (3,790) ile “vergiler” daha sonra (3,714) ile “yorgunluk” kadın girişimcilerin faaliyetleri sırasında yaşadıkları en önemli zorluklar olduğu görülmektedir. Bunların dışında (3,571) “pazarın durgun olması”, (3,400) “borçlar”, (3,276) “müşterilerle ilgili sorunlar”, (2,867) “bürokratik engeller”,(2,838) “donanım, araç-gereç gibi bazı teknik sorunlar”,(2,790) “çalışanlarla ilgili sorunlar”, (2743) “kredi sağlayamama”,(2,410) “tecrübesizlik”, (2,371) “zamanla değişen teknolojik gelişmelere ayak uyduramama” ve (1,876) ile “ailevi ilişkiler” kadın girişimcilerin faaliyetleri sırasında karşılaştıkları diğer zorluklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Tabloya göre girişimcilerin en çok zorlandıkları faktör yorgunluktur. Fakat diğer faktörlere verilen cevapların da birbirlerine yakın olduğunu görmekteyiz. Bunun sebebini de çıkan sonuçlara göre şöyle yorumlayabiliriz, aslında diğer faktörler de kadın girişimcileri olumsuz yönde etkiliyor ve bir süre sonra yıpranarak yorulmalarına sebep oluyor.

Tablo 21: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilere Göre Girişimci Olmanın Sağladığı Avantajların Önem Derecesine Göre Dağılımı

	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Bir işle uğraşma	2,895	1,293
Eve ekonomik katkı sağlama	4,210	0,874
Maddi bağımsızlık	3,857	1,014
Bağımsız yaşama	3,210	1,306
İlgi alanına girmesi	3,733	1,031
Tutkularının gerçekleşmesi	3,971	0,871
Rahat bir yaşam olanaklarına ulaşmış olmak	4,248	0,794
İş-ev kadını rollerini oynamadaki kolaylık	3,324	1,205
Çok kazanç sağlamak	3,886	0,880
Kendine güven sağlamak	4,162	0,774
Yaratıcılık	4,010	0,946
Sosyal statü	4,105	0,887
Yaşamdan kaynaklanan memnuniyet	4,295	0,720
Başkalarına istihdam sağlamak	4,276	0,849
Başarılı olmak	4,381	0,924
İyi bir yanı bulunmamaktadır	1,076	0,513
Diğer	0,000	0,000

Tablo 21’de girişimci olmanın en avantajlı yanları (4,381) “başarılı olmak” ve akabinde (4,295) “yaşamdan kaynaklanan memnuniyet” olarak görülmektedir. Daha sonra sırasıyla (4,276) “başkalarına istihdam sağlamak”, (4,248) “rahat bir yaşam olanaklarına ulaşmış olmak”, (4,210) “eve ekonomik katkı sağlamak”, (4,162) “kendine güven sağlamak”, (4,105) “sosyal statü”, (4,010) “yaratıcılık”, (3,971) “tutkularının gerçekleşmesi”, (3,886) “çok kazanç sağlamak”, (3,857) “maddi bağımsızlık”, (3,733) “ilgi alanına girmesi”, (3,324) “iş-ev kadını rollerini oynamadaki kolaylık, (3,210) “bağımsız yaşama”, (2,895) “bir işle uğraşma” gibi faktörler girişimci olmanın avantajlı yanları olarak görülmektedir. Bunun dışında (1,076) “iyi bir yanı

bulunmamaktadır” diyen az da olsa bir kadın girişimci varlığı söz konusudur. “iyi bir yanı bulunmamaktadır” cevabını veren girişimci sayısının bu kadar az olması, aslında girişimcilik faaliyetinin avantajlı olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

Tablo 22: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Kadın Olmalarının Çalışanlar Üzerindeki Etkisine Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Olumlu etkiliyor	67	63,8
Olumsuz etkiliyor	6	5,7
Herhangi bir etkisi olduğu düşünmüyorum	32	30,5
Toplam	105	100,0

Tablo 22’de göre araştırmaya katılan girişimcilerin büyük çoğunluğu (63,8) kadın girişimci olmalarının çalışanlarıyla ilişkilerini “olumlu etkiliyor” düşüncesindedir. Azımsanmayacak sayıda (30,5) kadın girişimci ise bu soruya “herhangi bir etkisi olduğunu düşünmüyorum” yanıtını vermiştir. Son olarak çok az sayıda kadın girişimci ise (5,7) bu soruya “olumsuz etkiliyor” cevabını vermiştir. Tabloda verilen cevaplar göz önüne alındığında, kadın işveren olmanın çalışanlarla ilişkiler konusunda dezavantaj oluşturmadığını göstermektedir.

Tablo 23: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilere Göre Girişimcilerin Sahip Olması Gereken Özelliklerin Önem Derecesine Göre Dağılımı

	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Kendine güvenin olması	4,581	0,585
İnsanlarla iletişim sağlama	4,610	0,546
Eğitim düzeyi	3,629	1,495
Tecrübe	4,267	0,953
İnsanlara karşı sabır ve hoşgörülü olma	4,486	0,709
Risk alma	4,629	0,576
Çalışkan olmak	4,695	0,539
Hırslı ve kararlı olma	4,686	0,525
Dürüst olma	4,800	0,595
Yönetici olabilme yetisi	4,686	0,466
Duygusal zekanız	4,400	0,804
Lider olma	4,743	0,621
Diğer	0,143	0,837

Tablo 23’de göre Malatya’daki kadın girişimciler, başarılı olabilmek için sahip olunması gereken en önemli özellik nedir sorusuna ilk olarak (4,800) “dürüst olma” yanıtını vermektedirler. Daha sonra (4,743) “lider olma”, (4,695) “çalışkan olmak”, (4,686) “hırslı ve kararlı olma”, (4,686) “yönetici olabilme yetisi”, (4,629) “risk alma”, (4,610) “insanlarla iletişim sağlama”, (4,581) “kendine güvenin olması”, (4,486) “insanlara karşı sabır ve hoşgörülü olma”, (4,400) “duygusal zekanız”, (4,267) “tecrübe”, (3,629) “eğitim düzeyi” yanıtını vermektedirler. Çıkan sonuçlardan da anlaşılacağı üzere, kadın girişimciler başarılı olabilmek için bahsedilen faktörlerin hepsini önemli görmektedirler.

Tablo 24: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Devletten Beklentilerinin Önem Derecesine Göre Dağılımı

	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Vergi ödemelerine bazı kolaylıklar sağlanması	4,057	1,192
Bürokratik işlemlerin en aza indirilmesi	3,600	1,165
Kredi olanaklarının daha iyi düzeye çekilmesi	3,895	1,330
Rekabet koşullarının oluşturulması	3,229	1,325
Eğitim olanaklarının sağlanması	3,952	1,130
Teknik destek sağlanması	3,762	1,148
Diğer	0,238	1,015

Tablo 24'e göre (4,057) "vergi ödemelerine bazı kolaylıklar sağlanması" kadın girişimcilerin devletten bekledikleri en önemli şeydir. (3,952) "eğitim olanaklarının sağlanması" bir diğer önemli beklenti olarak göze çarpmaktadır. Daha sonra sırasıyla (3,895)kredi olanaklarının daha iyi düzeye çekilmesi, (3,762) "teknik destek sağlanması", (3,600) "bürokratik işlemlerin en aza indirilmesi" ve (3,229) "rekabet koşullarının oluşturulması" kadın girişimcilerin devletten beklentileri arasında yer almaktadır.

Tablo 25: Kadınlarla İlgili Herhangi Bir Sivil Toplum Örgütüne Üye Misiniz Sorusuna Verilen Yanıtlara Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	9	8,6
Evet	9	8,6
Hayır	87	82,9
Toplam	105	100,0

Tablo 25'e göre kadın girişimcilerin çoğu (82,9) herhangi bir sivil toplum örgütüne üye misiniz sorusuna "hayır" cevabı vermiştir. Sivil toplum örgütlerine üye misiniz sorusuna "evet" diyen kadın girişimci sayısı (8,6) bir hayli azdır. Bu soruya bir kısım kadın girişimci (5,7) yanıt vermemiştir. Araştırmaya katılan kadın girişimcilerinin büyük bir çoğunluğunun herhangi bir sivil toplum örgütüne üye olmadıklarını

görmekteyiz. Bu da aslında kadınların girişimcilik faaliyetleri sırasında karşılaştıkları zorluklarla tek başına mücadele ettiklerinin bir kanıtı niteliğindedir.

Tablo 26: Cevabınız “Evet” İse, Bu Kuruluşların Sosyal Ve İş Hayatınıza Olumlu Katkısı Olduğunu Düşünüyor Musunuz Soruna Verilen Yanıtlara Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	93	88,6
Evet	3	2,9
Hayır	5	4,7
Kısmen	4	3,7
Toplam	105	100,0

Tablo 26’de kadın girişimcilere sivil toplum örgütünün sosyal ve iş hayatında olumlu etki yarattığını düşünüyor musunuz sorusuna verilen yanıtlar gösterilmektedir, bu soruya yanıt verenler tablo 24’e evet diyen kadın girişimcilerdir. Girişimcilerin çoğu (4,7) bu soruya “hayır” yanıtını vermiştir. Daha sonra (3,7) “kısmen” ve (2,9) “evet” cevapları verilmiştir. Kadın girişimcilerin büyük çoğunluğu (88,6) tablo 24’e evet yanıtını vermediği için bu soruyu yanıtsız bırakmıştır.

Tablo 27: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Geleceğe İlişkin Planlarının Önem Derecesine Göre Dağılımı

	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
İşi büyütme	4,219	0,920
Karlılık oranını artırma	4,295	0,854
Ürün ve hizmetleri çeşitlendirme	3,771	1,273
Kurumsallaşma	3,190	1,576
Şuan bulunulan sektörde kalıcılığı yakalama	4,486	0,748
Kaliteyi geliştirme	4,495	0,722
İşte şuan ki durumu devam ettirme	3,181	1,433
Diğer	0,095	0,687

Tablo 27’ye göre Malatya ilindeki kadın girişimcilerin gelecekle ilgili planları arasında ilk sıralarda (4,495) “kaliteyi geliştirme” ve (4,486) “şuan bulunulan sektörde kalıcılığı yakalama” yer almaktadır. Daha sonra (4,295) “karlılık oranını artırma”,

(4,219) “işi büyütme”, (3,771) “ürün ve hizmetleri çeşitlendirme”, (3,190) “kurumsallaşma” ve (3,181) ile “işte şuan ki durumu devam ettirme” yer almaktadır. Tablodan çıkan sonuçlara bakıldığında dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan biri kadın girişimcilerinin gelecekteki planları arasında kurumsallaşmaya yeteri kadar önem vermemeleridir. Aslında kurumsallaşmayla birlikte hem kalite artar hem de karlılık oranı yükselebilir.

Tablo 28: Girişimci Olmak Kadınlık Rolünüzü Olumsuz Yönde Etkiledi Mi Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	6	5,8
Evet, büyük ölçüde etkiledi	20	19,0
Evet, azda olsa etkiledi	29	27,6
Hayır etkilemedi	50	47,6
Toplam	105	100,0

Tablo 28’de girişimci olmak kadın olarak rollerinizi olumsuz etkiledi mi sorusuna verilen yanıtlar gösterilmektedir. Buna göre çoğunlukla (47,6) “hayır etkilemedi” cevabı verilmiştir. Daha sonra (27,6) “evet azda olsa etkiledi” ve (19) “evet büyük ölçüde etkiledi” cevapları verilmiştir. Az sayıda kadın girişimci ise (4,8) bu soruya yanıt vermemiştir. Tablodan çıkan en değerli sonuç, araştırmaya katılan girişimcilerin yarıya yakınının girişimci olmanın, kadınlık rollerini olumsuz yönde etkilemediğini düşünmesidir.

Tablo 29: Kadın Girişimcilerin İş ve Aile Yaşamından Kaynaklanan Stres Yaşamalarına Göre Dağılımı?

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	8	7,7
Evet	28	26,7
Hayır	35	33,3
Kısmen	34	32,4
Toplam	105	100,0

Tablo 29’da kadın girişimcilere iş ve aile yaşamından kaynaklı stres yaşıyor musunuz sorusuna verilen yanıtlar gösterilmektedir. Buna göre genel olarak (33,3) “hayır” ve (32,4) “kısmen” cevapları verilmiştir. Azımsanmayacak sayıda (26,7) kadın girişimci ise “evet” yanıtını vermiştir. Girişimcilerin bir kısmı ise (7,7) bu soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Tablodan çıkan sonuçların birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 30: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Güçlükler Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	5	4,8
Ev işleri	27	25,7
Çocuk bakımı	10	9,5
İşten kaynaklanan teknik güçlükler	20	19,0
Fiziksel ve zihinsel yorgunluk, yıpranma	21	20,0
Zaman yönetimi	15	14,3
Sosyal baskılar	6	5,7
Diğer	1	1,0
Toplam	105	100,0

Tablo 30’da kadın girişimcilerin karşılaştıkları güçlükler yer almaktadır. Tabloya göre girişimcilerin karşılaştıkları en önemli güçlük (25,7) “ev işleri” olduğu görülmektedir. Daha sonra sırasıyla (20,0) “fiziksel ve zihinsel yorgunluk,yıpranma”, (19) “işten kaynaklanan teknik güçlükler”, (14,3) “zaman yönetimi”, (9,5) “çocuk bakımı”, (5,7) “sosyal baskılar”, (1,0) “diğer” seçenekleri kadın girişimcilerin karşılaştıkları güçlükler arasında yer almaktadır. Araştırmaya katılan kadın girişimcilerden bir kısmı (4,8) bu soruya cevap vermemiştir. Kadın girişimcilerin verdiği cevaplar arasında sosyal baskıları en önemli güçlükler arasında görülmemesi dikkat çeken bir durumdur. Anlaşılacağı üzere Malatya ilindeki kadın girişimcilere pek fazla sosyal baskı uygulanmamaktadır.

Tablo 31: Araştırmaya Katılan Kadın Girişimcilerin İmaj ve Kendilerine Olan Güvenlerinin Gelişim Durumuna GÖre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Cevapsız	2	1,9
Evet, büyük ölçüde	84	80,0
Evet, bir ölçüde	14	13,3
Hayır	5	4,8
Toplam	105	100,0

Tablo 31’de kadın girişimcilerin daha önceki kişisel imajınız ve kendinize olan güveniniz iyi yönde geliştiğini düşünüyor musunuz sorusuna verilen yanıtlar gösterilmektedir. Buna göre girişimcilerin büyük çoğunlu (80,0) “evet, büyük ölçüde” yanıtını vermiştir. Daha sonra (13,3) “evet, bir ölçüde” ve (4,8) “hayır” yanıtları verilmiştir. Katılımcılardan bir kısım girişimciyse (1,9) bu soruyu yanıtızsız bırakmıştır. Tablodan çıkan sonuca göre, kadınlar girişimcilik faaliyetleriyle beraber kişisel imajları ve kendilerine olan güvenleri iyi yönden gelişmiştir.

MÜLAKATSORULARI

1. Girişimcilik yapma nedeniniz nedir?
2. Başlıca sorunlarınız nelerdir?
3. İşinizden memnun musunuz ve işiniz ailenizle olan ilişkilerinizi nasıl etkiliyor?
4. Eşiniz ve çevrenizden yeterince destek alıyor musunuz?
5. İş kurarken sermayeyi nasıl temin ettiniz?

Betül Taştan – Ünlü Çiğköfteci Bayram Usta

1. Ekonomik bağımsızlık kazanmak, başkalarına istihdam sağlamak ve aileme ekonomik katkı sağlamak için girişimciliğe başladım.
2. Malatya ilinde çok fazla bu işle uğraşıldığı için rekabet koşullarına ayak uydurma konusunda zorluk çekiyorum.
3. İşimden memnunum, zaten iş yerini genelde babam yönettiği için sıkıntı olmuyor aileme vakit ayırabiliyorum.
4. Girişimcilik sürecimde eşim ve çevrem gerekli desteği verdi. Hatta başarılı olmamın sırrı onlar diye düşünüyorum.
5. Karşılıksız destek, aileden borçlanma ve kişisel birikimlerle iş yerini açtım.

Derya Durmaz – Çilek Spor Salonu

1. Parasal sıkıntılardan kurtulmak, hedeflerime ulaşmak, insanlara fayda sağlamak ve yeteneklerimi kullanmak için bu işe başladım.
2. Elaman bulma konusunda ve sermaye temininde sıkıntı yaşadım. Ayrıca mekan seçimi benim için sıkıntı oldu.
3. İşimi seviyorum ama işim sebebiyle aileme yeterince vakit ayıramıyorum.
4. Karşılaştığım sorunlarla tek başıma mücadele edemiyorum. Genel olarak eşim yardımcı oluyor.
5. Kredi çektim, yakın akraba, eş, dosttan borçlandım. Sermaye konusunda baya zorluk yaşadım.

Nilüfer Öz – Naz Bayan Kuaförü

1. Hedeflerime ulaşmak için ve rahat bir yaşam için bu işe başladım. Ayrıca ekonomik bağımsızlık sağlamak istiyordum.
2. İş ortamında çok yoruluyorum ve bu yorgunluğum ev ortamına da yansıyor. Malatya’da kuaför olmak zor müşteri sıkıntısı yaşıyorum. Karşılaştığım haksızlıklar karşısında gerekli mercilere şikâyetlerimi sunuyorum fakat karşılık alamıyorum.

3. İşimi seviyorum fakat işim zor ve yorucudur. Bu sebeple aileme de yorgunluğum yansıyor aileme gereken ilgiyi gösteremiyorum.
4. Evet, ailem ve çevrem iş konusunda gereken desteği sağlıyorlar.
5. Banka kredisi ve babamdan kalan miras sayesinde bu işi yerini açtım.

Gülnur Akçadağ – Gülnur Kuaför

1. Kuaförlük benim eskiden beri ilgi alanımı oluşturuyordu. Ayrıca sosyal statü sağlamak ve ekonomik bağımsızlığı sağlamak için kuaför dükkanı açtım.
2. Sorunlarla mücadele ediyorum, sorunların temeline iniyorum. Bekar olduğum için rahat kararlar alıyorum. Genç ve bekar olamam aldığım kararlarda cesur olmamı sağlıyor.
3. İşimden memnunum ailemle ilişkilerimde sıkıntı olmuyor.
4. Ailem iş konusunda her zaman yardımcı oldu. Çevrem çok olması müşterilerime de yansıyor. Yani yakın çevrem girişimci olduğumu biliyor ve bana destek olmak amacıyla benim müşterim oluyorlar.
5. Ailem destek oldu, sermayenin bir kısmını da kredi çekerek tamamladım.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Girişimcilik sektörü son yıllarda bir hayli önem kazanmıştır. Girişimcilik ismi yeni olsa da uygulamada çok eskilere dayanmaktadır. Sektörün içine kadınların da dahil olmasıyla birlikte daha da önemli hale gelmiştir. Girişimciliğin önem kazanmasıyla birlikte bu konu hakkında birçok çalışma yapılmış ve yapılmaya da devam etmektedir. Bu çalışmaların birçoğunda girişimciliğin devlet ve halk için ne kadar önemli olduğuna değinilmiştir. Bir ülkede girişimciliğin var olmasıyla birlikte yeni fikirler, yeni işletmeler ve yeni iş olanakları oluşmaktadır.

Kadınların iş hayatlarındaki atılımı girişimcilik sektörüne de kendini göstermeye başlamıştır. Kadınların ekonomik olarak bağımsız olma, hedeflerini gerçekleştirme ve esnek çalışma saatlerine sahip olma isteği girişimci olmalarında önemli bir etkidir. Kadınlar iş kurarken genel olarak kendi birikimlerinden, ailevi tasarruflardan ve banka kredilerinden yararlanmaktadırlar.

Araştırmanın temel amacı Malatya ilindeki kadın girişimcilerin profil özelliklerinin belirlenmesidir. Girişimci olurken eğitim, tecrübe ve mekan seçimi gibi faktörlerin ne kadar önemli olduğunu belirlemek araştırmanın bir başka amacını oluşturmaktadır. Bununla birlikte, kadın girişimcilerin başarısını etkileyen sebepler, karşılaştıkları başlıca sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin getirilmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırmadan elde edilen bulguların istatistiksel analizi sonucu elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Malatya'da ki kadın girişimciler genel olarak orta yaşlı, evli, eğitim düzeyi düşük kişilerden oluşmaktadır. Faaliyet gösterdikleri alanlar genelde küçük işyerleridir. Esnaf olarak da bilinen meslek grubunda yer alan kadın girişimciler iş kurarken sermaye sıkıntısı çekmektedirler. Ayrıca kira ücretleri, Malatya pazarında yer edineme ve eleman temini gibi sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Malatya ilindeki Kadın girişimcilerin çoğu faaliyetleri sırasında vergi ödemelerindeki zorluklar, borç ödemelerinde yaşanan sıkıntılar, pazarın durgun olması ve müşterilerle yaşanan olumsuzluklardan dert yanmaktadır.

Anket verilerine göre Malatya ilindeki kadın girişimcilerin çoğu, girişimciliğe başlamadan önce herhangi bir işte çalışmamıştır. Bu da gösteriyor ki Malatya'daki kadın girişimcilerin büyük kısmı cesur ve risk almaya seven kişilerden oluşmaktadır.

Bunun yanı sıra daha önce herhangi bir işte çalışan kadınların geneli ya esnaf ya da işçi olarak faaliyet göstermişlerdir. Faaliyet gösterdikleri alanlar kurdukları işyerleriyle benzerlik göstermektedir.

Kadın girişimlerin çoğu Malatya ilinde girişimcilik yapmanın dezavantaj oluşturmadığını düşünmektedir. Dezavantaj oluşturduğunu düşünen kadınlar bunun sebebini iş çevresinde çalışan kişilerin çoğunun erkek olmasına ve ailevi sorunlara bağlamıştır.

Araştırmaya katılan kadın girişimciler, kadın olmalarının çalışanlarla olan ilişkilerini olumlu yönde etkilediğini düşünmektedir. Ayrıca faaliyetleri sebebiyle kendilerine ve ailelerine zaman ayıramamaktan ve ev işlerini yapamamaktan yakınmaktadır.

Malatya'daki kadın girişimcilere göre girişimciliğin sağladığı avantajlar arasında eve ekonomik katkı sağlamak, rahat bir yaşam olanağına kavuşarak yaşamdan kaynaklanan memnuniyeti sağlamak, başarılı olmak, sosyal statü sağlamak, maddi olarak bağımsız olmak ve başkalarına istihdam sağlamak yer almaktadır.

Kadın girişimcilerin geleceğe dair planları arasında kaliteyi geliştirmek ve bulunduğu sektörde kalıcılığı yakalamak yer almaktadır. Bir başka anket soruna verilen cevaplara göre Malatya ilindeki kadın girişimcilerin çoğu, kadınlarla ilgili herhangi bir sivil toplum örgütüne üye değildir. Üye olan kadın girişimciler ise sivil toplum örgütlerinin çok da yararlı olduklarını düşünmemektedir.

Bu araştırmada Malatya ilindeki kadın girişimcilerin genel profil özelliklerinin saptanması amaçlanmıştır. Genel olarak kadın girişimcilerin yaşadığı sorunlar birbirine yakınlık göstermektedir. Kadın girişimcilerin çalışma yaşamında karşılaştığı sorunların temelinde, toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel yapısındaki bazı aksaklıklardan kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kadın girişimcilere sermaye temininde yardımcı olunması, bürokratik engellerin ve baskıların azaltılması, kişisel gelişimlerini sağlayacak gerekli önlemlerin alınması, yönetsel ve teknik konularda eğitilmesiyle birlikte toplumda kadın girişimcilik olgusunun hak ettiği yere gelmesine katkı sağlanacaktır. Kadın girişimcilerin gelişimini kısıtlayan faktörlerin azaltılmasıyla birlikte ülke ekonomisinde verim artacak ve ülkenin refah düzeyi yükselecektir. Kadınların önündeki engellerin kaldırılması, iş kurmaları ve geliştirmelerinde gerekli desteğin sağlanması, kadın girişimciler için eşit bir alan oluşturulması girişimcilik sektörünü daha verimli hale getirecektir.

Kadınların işgücüne katılmasıyla birlikte ülkede işsizlik oranı azalacak ve istihdam düzeyinin artırılması sağlanacaktır. Ayrıca iş gücüne katılım arttıkça kadının toplum içerisindeki konumu güçlenerek, toplumun gelişmişlik düzeyine olumlu etki yapacaktır. Kadınların da tıpkı erkekler gibi kişisel becerilerini ve birikimlerini özgürce kullanmaya başladığı zaman, daha özgür ve daha yaşanabilir bir toplum haline geleceğiz.

KAYNAKLAR

- JALBERT S.E., Women Entrepreneurs in the Global Economy, New Jersey, 2000.
- KATRİNLİ, A. E., “Bir Örgüt Geliştirme Aracı Olarak İç Girişimciler”, *İzmir*, s.4, 1994.
- KAYA, Ali, Bilişim ve İletişim Işığında Girişimcilik ve KOBİ Yönetimi, Konya: Eğitim Kitabevi, 2004.
- KAYA, Ali. *Bilişim ve İletişim Işığında Girişimcilik ve Kobi Yönetimi*, Konya: Eğitim Kitabevi, 2007.
- KOÇ, Sinanoğlu, E. “*Kadın Girişimciler Kavramı ve Serbest Meslek Mensubu Kadın*, 2005. *Girişimcilere İlişkin Konya İlinde Uygulamalı Bir Araştırma*”. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- KOÇEL, T. , İşletme Yöneticiliği, Beta Yayınevi, İstanbul, 2005.
- KUTANİS, Özen Rana , “Girişimcilikte Cinsiyet Faktörü: Kadın Girişimciler,” *11. Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı* (Afyon), 2003.
- KUTANİS, Özen Rana, HANCI, Ayşegül ,”Kadın Girişimcilerin Kişisel Özgürlük Algılamaları,” 3. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildiri Kitabı, Eskişehir, Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F, Kasım 2004.
- KUTANİS Özen Rana/ ALPARSLAN S., “Girişimci ve Yönetici Kadınların Profilleri Farklı Mıdır?,” *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 8/2: 139-153, 2006.
- KÜÇÜK, O., *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi (İş Fikri Üretme)*, Ankara: Seçkin, 2014.
- MARDİN, Bekata, Nur. Sağlık Sektöründe Kadın, Ankara, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, 2000
- MÜFTÜOĞLU M. Tamer – Tülin DURUKAN, Girişimcilik ve KOBİ’ler, Gazi Kitabevi, Ankara, 2004.
- MÜFTÜOĞLU, Tamer, Türkiye’de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler KOBİ’ler, (Ankara: Turhan Kitabevi), 1998.
- NAKTİYOK, A., *İç Girişimcilik*. İstanbul: Beta Yayınları, 2004.

- NARİN , Müslüme; MAŞRAP, Akın; GÜROL , Mehmet Ali, Global Kadın Girişimciliğinin Maksimizasyonunu Hedefleme: Uluslar arası Arenada Örgütlenme ve Ağ,2006.
- Oluşturma. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 8(1).
- ORHAN Muriel, SCOTT Don, “WhyWomenEnterIntoEntrepreneurship: An Explanatory Model”, WomenIn Management Review, Volume:16, Number 5, MCB University Pres, 2001.
- ÖRÜCÜ Edip – Recep KILIÇ – Taşkın KILIÇ , “Cam Tavan Sendromu ve Kadınların Üst Düzey Yönetici Pozisyonuna Yükselmelerindeki Engeller: Balıkesir İli Örneği,” Celal Bayar Ü. İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, C. 14, Sayı. 2, ss. 117-135,2007.
- ÖZDAŞLI Kürşat – Burcu ÖZKARA, “Girişimcilerimizin İş Fikri Bulma Yöntemleri ve İş Fikri Bulma Yöntemlerinin Karar Verme Tarzları ile İlişkisi: Isparta-Burdur Girişimcileri Üzerine Bir Araştırma”, Gazi Ü. İ.İ.B.F. Dergisi, C. 12, Sayı. 2, ss. 119-142,2010.
- ÖZDEVECİOĞLU, M. ve CİNGÖZ, A., “Sosyal Girişimcilik Ve Sosyal Girişimciler: Teorik Çerçeve”. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (32): 81-95,2009.
- ÖZKARA, B., KARAYORMUK, K. ve KÖSEOĞLU, M.A., Girişimcinin SonKöyü: Girişimlerin Sürekliliğinin Sorgulanması, Uluslararası Girişimcilik Kongresi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Bişkek, 25-27 Mayıs, s.221-233,2006.
- ÖZTÜRK, Doç. Dr. İbrahim. *İĞİAD Girişimcilik Raporu*,2008.
- ÖZAR, Şemsa ,GAP Bölgesi’nde Kadın Girişimciliği, Ankara, GAP-GİDEM Yayınları, Ocak,2005.
- SABUNCUOĞLU, Zeyyat, İşletme Bilimine Giriş, Bursa, s.30, 1985.
- SİPAHİ Ebru, Türkiye’de Girişimcilik ve Kadın Girişimciler Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İ.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul,1997.
- SİNANOĞLU Koç, Elif, Kadın Girişimciler Kavramı ve Serbest Meslek MensubuKadın Girişimcilere İlişkin Konya İlinde Uygulamalı Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya,2005.
- SOYAK, M., Kadın Girişimciliği ve Mikro Finans : Türkiye Deneyimi, Uluslar arasıGirişimcilik Kongresi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Bişkek, 25-27, Mayıs, s.168-175,2006.

- SOYSAL, A. ,*“Türkiye’de Kadın Girişimciler: Engeller ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme”*, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 65(1), 83-114,2010.
- STORMER Flora – Theresa KLINE – Sheldon GOLDENBERG ,
“MeasuringEntrepreneurshipWith General EnterprisingTendency Test. CriterionValidityAndReliability”, Human Systems Management, Vol. 18, No. 1, pp. 47-53,1999.
- ŞAHİN, E. *Kadın Girişimcilik ve Konya İlinde Kadın Girişimcilik Profili ÜzerineBir Uygulama*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Üretim Yönetimi Ve Pazarlama Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Konya,2006.
- ŞEKERLER, H. *Kadın Girişimciler, Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara YönelikÇözüm Önerileri*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana BilimDalı. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya,2006.
- TEKİN, Mahmut , *Girişimcilik:“Kendi İşini Kurma ve İşletme”*. Konya: Damla Ofset,1999.
- TEKİN Mahmut, *Girişimcilik*, Günay Yayıncılık, Konya,2005.
- TİTİZ, T. *Genç Girişimcilere Öneriler*,İnkilap Kitabevi, İstanbul,1988.
- TOP, S.,*Girişimcilik Keşif Süreci*, Beta Yayınları, İstanbul, 2006.
- YAĞCI Funda. Özgün BENER, “Girişimci Kadınların Demografik ve Genel Karakteristikleri ile Kadınları Girişimciliğe Motive Eden Faktörler”, Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı. 33, ss. 85-100,2005.
- YELKİKALAN Nazan, “Başarılı Girişimcilikte Cinsiyetin Rolü: Kadın ve Girişimciler”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, C. 1, Sayı. 1, ss. 45-54,2006.
- YETİM, Nalan, "Sosyal Sermaye Olarak Kadın Girişimciler: Mersin Örneği", *Ege Akademik Bakış Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1,2002.
- Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı Web Sayfası, <http://kedv.org.tr/>, (13.04.2017).
- KSSGM, <http://www.kssgm.gov.tr>
- TÜRK E.İş Dünyasındaki Marka Kadınlar, Neden Kitap, 1. Basım, Kasım, İstanbul, 2005.
- Türkiye Genç İşadamları Derneği Web Sitesi, <http://www.tugiad.org.tr/tr>,(15.04.2017).
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kadın Girişimciler Kurulu Web Sayfası,<http://www.tobb.org.tr/TOBBKadinGirisimcilerKurulu/Sayfalar/GirismciRehberi.aspx>

EKLER**EK 1: Anket Soruları****AD/SOYAD:****ANKET NO:****TARİH:****1.Doğum Yılı:**

1(...)1950'den öncesi 2(...) 1950 ve 1959 arası 3(...) 1960 ve 1969 arası
4(...) 1970 ve 1979 arası 5(...) 1980 ve 1989 arası 6(...) 1990 ve daha sonrası

2. Doğum Yeri:

1(...)Malatya merkez 2(...)Malatya ilçe, kasaba veya köyünden
3(...)Malatya komşu iller (Elazığ, Adıyaman, vs.) 4(...)Diğer.....

3. Eğitim Durumunuz:

1(...) Okur-yazarlık yok 2(...) Okula gitmediği halde okur- yazar 3(...) İlkokul mezunu
4(...) Ortaokul veya lise mezunu 5(...) Lisans veya önlisans mezunu 6(...) Yüksek lisans
veya doktora mezunu

4. Yabancı dil bilginiz var mı?

1(...)Var 2(...)Yok

5. Medeni durumunuz:

1(...) Bekar 2(...) Dul 3(...) Boşanmış 4(...) Evli

6. Eşinizin mesleki durumu:

1(...) Memur 2(...) İşçi 3(...) Serbest Meslek(avukat, doktor, muhasebeci) 4(...) Esnaf
veya ticaret erbabı 5(...) Sanayici veya büyük tüccar 6(...) Emekli 7(...) Diğer
(Belirtiniz) .....

7. Çocuğunuzla ilgili:

1(...) Çocuğum yok 2(...)1-2 çocuğum var 3(...)3-4 çocuğum var 4(...)5 ve daha fazla
çocuğum var

8. Ev işlerini yürütmek ve çocuk bakımı için destek alıyor musunuz?

Destek var Destek yok

Devamlı temizlikçi desteği (...) (...)

Ailemden destek (...) (...)

Bakıcı desteği (...) (...)

9. Bu işe başlamadan önce maddi getiri sağladığınız bir işte çalışıyor muydunuz?

1(...) Evet 2(...) Hayır

10. (Cevabınız evet ise) daha önce hangi işi yapıyordunuz?

1(...) Memur 2(...) İşçi 3(...) Emekli 4(...) Esnaf veya ticaret erbabı 5(...) Sanayici veya
büyük tüccar 6(...) Serbest Meslek(avukat, doktor, muhasebeci) 7(...) Aynı işi ücretli
yapıyordum 8(...)Aynı işi evde yapıyordum 9(...)Evde başka bir iş yapıyordum
10(...)Diğer (Belirtiniz) .....

11. Kendi işinizde çalışmaya ne zaman başladınız?

1(...) ≤ 1 yıl 2(...) 2-4 yıl 3(...) 5-7 yıl 4(...) ≥ 8 yıl

12. Şu andaki iŐinize baŐlamanızda etkili olan nedenleri önemine göre derecelendiriniz.

Sebepler	nemli Değil	Kararsız	önemli	çok Fazla nemli
Ailemin ihtiyaçlarını karşılamak				
Ekonomik bağimsızlığı sağlamak				
Bildiğim işi yapmak				
İŞ dünyasına geçiş yapmak için				
Sosyalleşmek için				
Hedeflerimi gerçekleştirmek için				
Zamanımı değerlendirmek için				
İnsanlara fayda sağlamak için				
Becerilerimi kullanmak için				
Evden çıkmak için				
Parasal olarak rahata kavuşmak için				
nceki işimi beğenmediğim için				
İŞsiz kaldığım için				
Diğer(Belirtiniz).....				

13. Sermayenizin kaynağı neydi?

Nedenler	Kullanmadım	Kısmen kullandım	çok kullandım
Kişisel ve aileden kaynaklı birikimler			
Akraba ve arkadaşlardan borçlanma			
Banka kredisi			
Karşılıksız destek			
Diğer ortaklar			
Miras			
Diğer(Belirtiniz).....			
.....			

14. İşinizi kurarken karşılaştığınız zorlukları derecelendiriniz. (1:hiç problem olmadı, 2:kısmen problem oldu, 3:orta derecede problem oldu, 4:oldukça problem oldu, 5:çok problem oldu)

Nedenler	Ölçek				
	1	2	3	4	5
Sermaye temini	1	2	3	4	5
Bürokratik işlemler	1	2	3	4	5
Tecrübesizlik	1	2	3	4	5
Mekan seçimi	1	2	3	4	5
Kira ücretleri	1	2	3	4	5
Elaman bulma	1	2	3	4	5
Pazarda yer edinme	1	2	3	4	5
Ailevi sorunlar	1	2	3	4	5
Diğer(Belirtiniz).....	1	2	3	4	5

15. Girişimcilik faaliyetinizi Malatya’da yapıyor olmanızın sizin için bir dezavantaj olduğunu düşünüyor musunuz?

1(...) Evet 2(...) Hayır 3(...) Kısmen

16. (Evet ya da kısmen dediyseniz) Bu dezavantajların neler olduğunu düşünüyorsunuz?

(1:Olabilir, 2: Kısmen olabilir, 3: Kararsız, 4: Olamaz, 5: Kesinlikle olamaz)

Nedenler	Ölçek				
	1	2	3	4	5
iş çevresinde çalışan kişilerin çoğunun erkek olması	1	2	3	4	5
Pazar yapısı	1	2	3	4	5
Toplumun değer yargıları	1	2	3	4	5
Toplumda yaygın olan kadın rollerinin oluşturduğu baskı	1	2	3	4	5
Ailevi sorunlar	1	2	3	4	5
Malatya piyasasının yetersiz olması	1	2	3	4	5
Diğer	1	2	3	4	5

17. Kendi işinizde çalışmanız yaşamınızdaki diğer sorumlulukları nasıl etkiliyor?

(1:Olabilir, 2: Kısmen olabilir, 3: Kararsız, 4: Olamaz, 5: Kesinlikle olamaz)

Nedenler	Ölçek				
	1	2	3	4	5
Sorumluluklarım bakımından engel oluşturmuyor					
Evdeki işlerimi aksatmama neden oluyor					
Aileme vakit ayıramıyorum					
Kendime vakit ayıramıyorum					
Diğer(Belirtiniz).....					

18. İşinizdeki faaliyetleriniz sırasında karşılaştığınız zorlukları önem derecesine göre sıralayınız.

(1:hiç önemli değil, 2:kısmen önemli, 3:orta derecede önemli, 4:oldukça önemli, 5:çok önemli)

Nedenler	Ölçek				
	1	2	3	4	5
Pazarın durgun olması	1	2	3	4	5
Borçlar	1	2	3	4	5
Vergiler	1	2	3	4	5
Bürokratik engeller	1	2	3	4	5
Kredi sağlayamama	1	2	3	4	5
Çalışanlarla ilgili sorunlar	1	2	3	4	5
Müşterilerle ilgili sorunlar	1	2	3	4	5
Tecrübesizlik	1	2	3	4	5
Donanım, araç-gereç gibi bazı teknik sorunlar	1	2	3	4	5
Ailevi ilişkiler	1	2	3	4	5
Yorgunluk	1	2	3	4	5
Zamanla değişen teknolojik gelişmelere ayak uyduramama	1	2	3	4	5
Diğer(belirtiniz).....	1	2	3	4	5

19. İş alanınız: (Serbest meslek, esnaf, sanayici vs.)

.....

20. Size göre girişimci olmanın en avantajlı yanları nelerdir? Önemine göre derecelendiriniz.

(1:hiç önemli değil, 2:kısmen önemli, 3:orta derecede önemli, 4:oldukça önemli, 5:çok önemli)

Nedenler	Ölçekler				
	1	2	3	4	5
Bir işle uğraşma	1	2	3	4	5
Eve ekonomik katkı sağlama	1	2	3	4	5
Maddi bağımsızlık	1	2	3	4	5
Bağımsız yaşama	1	2	3	4	5
İlgi alanına girmesi	1	2	3	4	5
Tutkularının gerçekleşmesi	1	2	3	4	5
Rahat bir yaşam olanaklarına ulaşmış olmak	1	2	3	4	5
İş-ev kadını rollerini oynamadaki kolaylık	1	2	3	4	5
Çok kazanç sağlamak	1	2	3	4	5
Kendine güven sağlamak	1	2	3	4	5
Yaratıcılık	1	2	3	4	5
Sosyal statü	1	2	3	4	5
Yaşamdan kaynaklanan memnuniyet	1	2	3	4	5
Başkalarına istihdam sağlamak	1	2	3	4	5
Başarılı olmak	1	2	3	4	5
İyi bir yanı bulunmamaktadır	1	2	3	4	5
Diğer(Belirtiniz).....	1	2	3	4	5

21. Kadın işveren oluştunuz, çalışanlarınızla ilişkilerinizi nasıl etkiliyor?

136

1 (...)Olumlu etkiliyor 2 (...) Olumsuz etkiliyor 3 (...) Herhangi bir etkisi olduğunu düşünmüyorum

22.Sizce başarılı bir girişimci olabilmek için sahip olunması gereken özellikleri önem derecesine göre sıralayınız.

(1:hiç önemli değil, 2:kısmen önemli, 3:orta derecede önemli, 4:oldukça önemli, 5:çok önemli)

Nitelikler	Ölçek				
	1	2	3	4	5
Kendine güvenin olması	1	2	3	4	5
İnsanlarla iletişim sağlama	1	2	3	4	5
Eğitim düzeyi	1	2	3	4	5
Tecrübe	1	2	3	4	5
İnsanlara karşı sabır ve hoşgörülü olma	1	2	3	4	5
Risk alma	1	2	3	4	5
Çalışkan olmak	1	2	3	4	5
Hırslı ve kararlı olma	1	2	3	4	5
Dürüst olma	1	2	3	4	5
Yönetici olabilme yetisi	1	2	3	4	5
Duygusal zekanız	1	2	3	4	5
Lider olma	1	2	3	4	5
Diğer(Belirtiniz).....	1	2	3	4	5

23. Devletten işiniz ile ilgili beklentilerinizi önem derecesine göre sıralayınız.
(1:hiç önemli değil, 2:kısmen önemli, 3:orta derecede önemli, 4:oldukça önemli, 5:çok önemli)

Beklentiler	Ölçek				
Vergi ödemelerine bazı kolaylıklar sağlanması	1	2	3	4	5
Bürokratik işlemlerin en aza indirilmesi	1	2	3	4	5
Kredi olanaklarının daha iyi düzeye çekilmesi	1	2	3	4	5
Rekabet koşullarının oluşturulması	1	2	3	4	5
Eğitim olanaklarının sağlanması	1	2	3	4	5
Teknik destek sağlanması	1	2	3	4	5
Diğer(Belirtiniz).....	1	2	3	4	5

24. Kadınlarla ilgili herhangi bir sivil toplum örgütüne üye misiniz?

1(...) Evet 2(...) Hayır

25. Cevabınız “evet” ise, bu kuruluş (lar)un sosyal ve iş hayatınıza olumlu katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?

1(...) Evet 2(...) Hayır 3(...)Kısmen

26. Gelecekle ilgili planlarınızı önemine göre belirtiniz

(1:hiç önemli değil, 2:kısmen önemli, 3:orta derecede önemli, 4:oldukça önemli, 5:çok önemli)

Beklentiler	Ölçek				
İş büyüme	1	2	3	4	5
Karlılık oranını artırma	1	2	3	4	5
Ürün ve hizmetleri çeşitlendirme	1	2	3	4	5
Kurumsallaşma	1	2	3	4	5
Şuan bulunulan sektörde kalıcılığı yakalama	1	2	3	4	5
Kaliteyi geliştirme	1	2	3	4	5
İşte şuan ki durumu devam ettirme	1	2	3	4	5
Diğer(Belirtiniz).....	1	2	3	4	5

27. Girişimci olmak kadın olarak rollerinizi olumsuz yönde etkiledi mi?

1(...) Evet, büyük ölçüde etkiledi 2(...) Evet, az da olsa etkiledi 3(...)Hayır etkilemedi

28. İş ve aile yaşamınızdan kaynaklanan stres yaşıyor musunuz?

1(...) Evet 2(...) Hayır 3(...)Kısmen

29. Karşılaştığınız en önemli güçlük nedir?

1(...) Ev işleri

2 (...) Çocuk bakımı

3 (...) İşten kaynaklanan teknik güçlükler

4 (...) Fiziksel ve zihinsel yorgunluk, yıpranma

5 (...) Zaman yönetimi

6 (...) Sosyal baskılar

7 (...) Diğer (Belirtiniz): .....

30. Bir Kadın girişimci olarak girişimcilikten önceki kişisel imajınız ve kendinize olan güveninizin iyi yönde geliştiğini düşünüyor musunuz?

1(...) Evet, büyük ölçüde 2(...) Evet, bir ölçüde 3(...)Hayır

31. İşinizdeki faaliyetleriniz sırasında karşılaştığınız zorluklarla ne şekilde mücadele ediyorsunuz veya mücadele için bugüne kadar herhangi bir teşebbüste bulundunuz mu?

.....
.....
.....
.....

TEŞEKKÜR EDERİZ...

Ek 2. Etik Kurul Raporu

F.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

ETİK KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	ÇALIŞMACININ ADI SOYADI
24.11.2016	18	08	Yrd. Doç. Dr. Hasan UZUN

KARAR

"Kadın Girişimciliği - Malatya Örneği" konulu çalışma etik kurulunuzda görüşülmüş olup; çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna oybirliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa KAPLAN (Başkan)			
Prof. Dr. Demet ÇIÇEK (Üye)	Bulunmadı	Prof. Dr. Figen DEVECİ (Üye)	Bulunmadı
Prof. Dr. Erdal TAŞKIN (Üye)	Bulunmadı	Prof. Dr. Nuri GÖMLEKSİZ (Üye)	İmza
Doç. Dr. Funda GÜLCÜ BULMUŞ (Üye)	Bulunmadı	Doç. Dr. Süleyman İLHAN (Üye)	İmza
Doç. Dr. İrfan EMRE (Üye)	İmza	Doç. Dr. Sebahattin DEVECİOĞLU (Üye)	İmza
Doç. Dr. Özge HANAY (Üye)	İmza	Yrd. Doç. Dr. Nurhan HALİSDEMİR (Üye)	İmza
Yrd. Doç. Dr. Taner YILDIRIM (Üye)	İmza	Yrd. Doç. Dr. Mehmet FUZCU (Üye)	İmza

Ek 3. Orijinallik Raporu

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Ömer ÇAKMAK
Öğrenci Numarası	151218115
Enstitü Anabilim Dalı	GİRİŞİMCİLİK ve YENİLİK YÖNETİMİ
Programı	GİRİŞİMCİLİK ve YENİLİK YÖNETİMİ
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Dr.Öğr.Üyesi Hasan UZUN
Tez Başlığı (Türkçe)	Kadın Girişimciliği - Malatya Örneği

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 79 sayfalık kısmına ilişkin, 29/05/2019 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 13'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin doktora tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Dr.Öğr.Üyesi Hasan UZUN
Danışmanın Adı-Soyadı
(İmzası)

Dr.Öğr.Üyesi Azilla YÜCEL
Anabilim Dalı Başkanı
(İmzası)

Lisansüstü tezler, savunma öncesinde intihal program raporu ile birlikte enstitüye teslim edilir.

İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar hariç" en fazla %10, "alıntılar dâhil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

ÖZGEÇMİŞ

Ömer ÇAKMAK, 13.11.1988 tarihinde Malatya'nın Yeşilyurt ilçesinde doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise eğitimini Malatya'da tamamladı. 2010-2011 Eğitim-Öğretim yılında İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünde lisans eğitimine başladı. 31 Mayıs 2013 tarihinde lisans eğitimini tamamladı. 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Girişimcilik ve Yenilik Yönetimi Ana Bilim Dalı Girişimcilik ve Yenilik Yönetimi Yüksek Lisans programına başlamıştır. 2017 yılında GAP Gümrük Müdürlüğünde Gümrük Muhafaza olarak göreve başlamış ve halen bu görevi yerine getirmektedir.

